

Suvi Aho

VIRIKKEITÄ NASSIKOILLE

Nuori Suomi ry lasten liikuttajana

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
Liikunnan sosiaalitieteiden
laitos
Liikuntasosiologian
Pro gradu -tutkielma
2002

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Liikunnan sosiaalitieteiden laitos

AHO, SUVI: Virikkeitä nassikoille
Nuori Suomi ry lasten liikuttajana

Pro gradu -tutkielma, 99s. 9 liites.
Liikuntasosiologia
2002

Nuori Suomi ry:n toiminnan lähtökohtana on lapsilähtöinen liikunta. Tällä tarkoitetaan, että liikuntaa tarjotaan kaikille lapsille ja nuorille heidän tarpeittensa mukaan niin, että liikunta parhaalla mahdollisella tavalla edistää ja tukee heidän kokonaisvaltaista kehitystään.

Liikunnallisen elämäntavan omaksuminen alkaa jo lapsuudessa. Jotta liikunnalla olisi osansa lapsen elämässä, tulee päivähoiton yhdessä kotien kanssa tukea lasten liikuntakasvatusta. Vuonna 1990 aloitettu Nuori Suomi ry:n Alle kouluikäisten liikuntaohjelma toimii pienten lasten liikuntakasvatuksen tukijana ja kehittäjänä. Ohjelma tarjoaa liikuntakasvatusta tukevaa koulutusta ja materiaalia lasten päivähoiton parissa työskenteleville ihmisille. Päämääränä on, että lapsella olisi päivähoitossa hyvä arki, johon liikunta osaltaan kuuluisi.

Tutkimuksessa selvitetään haastatteluja ja kirjallisuutta apuna käyttäen Nuoren Suomen ja Alle kouluikäisten liikuntaohjelman sisältöä sekä pohditaan ohjelman teoreettisia lähtökohtia. Apuna on päivähoitohenkilöstölle suunnattu kysely, jonka tuloksista käy ilmi, että pienten lasten liikuntakasvatus on päivähoiton ammattilaisten mielestä tärkeä osa lasten kasvatusta ja päivähoitoa. Pelkkä päivähoiton liikuntakasvatus ei kuitenkaan yksistään riitä liikunnallisen elämäntavan omaksumiseksi, vaan vanhempien esimerkillä on ensisijaisen suuri vaikutus lapsen liikunnallisen elämäntavan syntymiselle.

Asiasanat: lasten päivähoito, liikuntakasvatus, Nuori Suomi ry, Alle kouluikäisten liikuntaohjelma

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 TUTKIMUSMENETELMÄT.....	3
3 TUTKIMUKSEN VIIITEKEHYS.....	4
4 LASTEN PÄIVÄHOITO JA LIIKUNTAKASVATUS SUOMESSA.....	13
4.1 Päivähoidon historia.....	13
4.2 Laki lasten päivähoidosta.....	16
4.3 Liikunnan positiiviset ja kasvatukselliset vaikutukset.....	22
4.4 Päiväkotien liikuntakasvatus.....	24
5 NUORI SUOMI RY.....	25
5.1 Organisaatio.....	25
5.2 Toiminta ja ideologia.....	29
5.3 Talous.....	33
5.4 Alle kouluikäisten liikuntaohjelma.....	37
5.4.1 Ohjelma haastattelujen valossa.....	37
5.4.2 Ohjelman kurssitarjonta.....	44
6 TAPAUSTUTKIMUS ALLE KOULUIKÄISTEN LIIKUNTAOHJELMAN KURSSEISTA.....	53
6.1 Tulokset.....	59
6.1.1 Kurssien vaikutukset päivähoito- henkilöstön työhön.....	59
6.1.2 Kurssien liikuntakasvatuksellinen anti.....	66
6.1.3 Mielenpitoita kursseista.....	74
7 POHDINTA.....	78
LÄHTEET.....	86
LIITTEET.....	91

1 JOHDANTO

Lasten päivähoitoa koskevan lain (36/1973) avulla pyritään kehittämään päivähoidon laatua ja päivähoitopaikkojen määrää. Lain tavoitteena on järjestää päivähoitoa ja kasvatusta niin, että ne yhdessä kodin kanssa tukevat lapsen kehitystä ja oppimismahdollisuuksia (Karkela, 1983:5). Laki säädettiin aikana, jolloin lasten päivähoitopaikkojen tarve oli suuri. Tuolloin ei arvioitu nykyään tarpeelliseksi havaittua päivähoiton laadullista kehittämistä, vaan keskityttiin lähinnä hoitopaikkojen määrän lisäämiseen.

Tutkimus on jatkoa Uumajan yliopiston opinnäytetyölleni, jossa tutkittiin lasten liikuntakasvatuksen kehittämiseksi suunnattujen Alle kouluikäisten liikuntakasvatusohjelman kurssien vaikutuksia lasten päivähoitoalalla työskentelevien henkilöiden liikuntakasvatustyöhön. Tämän tutkimuksen kohteena ovat Nuori Suomi ry ja Alle kouluikäisten liikuntaohjelma, joiden toimintaa tarkastellaan muun muassa haastattelujen ja kirjallisuuden avulla. Alle kouluikäisten liikuntaohjelma on osa Nuori Suomi ry:n toimintaa, jonka tavoitteena on tukea ja kehittää lasten ja nuorten laadullista liikuntakulttuuria. Ohjelman puitteissa järjestetään kursseja, koulutetaan lapsi- ja nuorisohjaajia sekä järjestetään kursseja urheiluseuroille ja henkilöille, jotka työskentelevät lasten parissa. Alle kouluikäisten liikuntaohjelma perustettiin, koska pienten lasten - erityisesti pienten poikien - hyvinvoinnissa nähtiin puutteita. Päivähoitoon kuuluu kuitenkin fyysisen kasvatuksen ohella useita muitakin osa-alueita, jotka koetaan yhtä tärkeiksi lapsen kehityksen kannalta.

Vuonna 1998 tehdyn kyselytutkimuksen pohjalta selvitetään kyselyyn vastanneiden mielipiteitä Alle kouluikäisten liikuntaohjelman kurseista; pohditaan ohjelman merkitystä lasten kasvatuksessa ja päivähoitohenkilöstön työssä; miten ohjelman liikuntakasvatuksellisilla tavoitteilla parannetaan päivähoidon laatua. Pohdinnan alla ovat myös ohjelman teoreettisen taustan sisältö sekä se miten teoriaa on kursseilla pyritty toteuttamaan. Ohjelmaa on syytä tarkastella myös kriittisesti, sillä sen tunnettavuudella muun muassa päivähoitohenkilöstön keskuudessa saattaa olla paikallisestikin suuria eroja.

Nykyään liikuntakasvatusta tukevien kurssien suosiota lisää se, että liikunnasta on tutkimustenkin mukaan hyötyä lapsen kehitykselle ja kasvatukselle (Numminen, 2000:49-52). Lasten vapaa-aika on lisääntynyt aikuisten vapaa-ajan lisääntymisen myötä. Tämän vuoksi pienille lapsille on luotava entistä paremmat mahdollisuudet hyödyllisiin ja laadukkaisiin vapaa-ajanviettopoihin. Nykyään on huomioitu kvalitatiivisen kehittämisen merkitys myös päivähoidossa. Jotta laatua voidaan parantaa, on henkilöstölle luotava mahdollisuudet kouluttaa itseään. Yhä useammat päiväkodit ovatkin alkaneet investoida henkilöstön kouluttamiseen ja kurssittamiseen. Alle kouluikäisten liikuntaohjelman kurssit ovat yksi keino nostaa lasten päivähoidon laatua. Tutkimus on tärkeä myös sen vuoksi, että lapsissa on tulevaisuus. Tämän vuoksi on tärkeää, että pienten lasten kasvatuksen laatuun kiinnitetään tulevaisuudessa aikaisempaa enemmän huomiota.

2 TUTKIMUSMENETELMÄT

Tutkimuksen kohteena ovat Nuori Suomi ry ja Alle kouluikäisten liikuntaohjelma, joita tarkastellaan kirjallisuuden, haastattelujen ja ohjelman taustalla olevan teorian valossa. Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on luoda yleiskuva lasten päivähoiton historiasta ja nykypäivästä Suomessa sekä päiväkotien liikuntakasvatuksen tavoitteista. Tutkimuksella pyritään löytämään vastaus tutkimusongelmaan: miten teoriaa toteutetaan kursseilla; miten tutkitun ohjelman liikuntakasvatuksellisilla tavoitteilla ylipäätään on mahdollista parantaa lasten päivähoiton laatua.

Tutkimusaiheen valintaan vaikuttivat oma mielenkiinto tutkia kyseisen organisaation toimintaa. Lisäksi aiheen kiinnostavuutta lisäsi sen ajankohtaisuus. Yhä useampi urheilun valtakunnallinen lajiliitto on käynnistänyt kampanjoita, joiden avulla pyritään saamaan lapsia liikkumaan sekä tulemaan mukaan eri urheilulajien pariin. Lasten liikuntaa edistävien projektien ja kampanjoiden tukijoina ja sponsoreina ovat usein suurimmat valtakunnalliset yritykset. Kun projektien tavoitteena on lasten hyvinvointi ja kohdealueena suomalaiset perheet, saavat kampanjat usein paljonkin huomiota osakseen.

Tutkimusstrategiana käytetään teoriapainotteista arviointia, jossa arviointi perustuu tietoon tutkittavasta ilmiöstä. Teoriapainotteisessa arvioinnissa teoria asetetaan koko ajan arvioinnin keskeiseksi lähtökohdaksi. (Forsberg, 1984:138-141) Tutkimuksen reliabiliteettia ja validiteettia pyritään parantamaan huolellisella tutkimusaineiston analyysillä.

3 TUTKIMUKSEN VIITEKEHYS

Alle kouluikäisten liikuntaohjelma perustuu pitkälti amerikkalaisen David Gallahuen teoriaan. Teorian selkiinnyttämiseksi on Gallahuen teorian rinnalle otettu muutamia tunnettuja teoreetikkoja muun muassa Maria Montessori. Montessorin kasvatustilfilosofia sopii erilaisuudessaan erinomaisesti vertailtavaksi Gallahuen teorian rinnalle. Lisäksi tutustutaan Kurt Hahnin pedagogiikkaan, kasvatustilnäkemyksiin ja konstruktivismin sekä behaviorismin oppeihin.

Alle kouluikäisten liikuntaohjelmalla ei alussa ollut mitään varsinaista teoriaa, eikä sitä voi näin ollen laittaa kenenkään teoretikon nimeen. Kansanomainen yleistävä teoria muotoutui sen perusteella mitä yleisesti oltiin luettu saksalaisilta, amerikkalaisilta ja suomalaisilta tutkijoilta. Tausta tulevalle ohjelmalla luotiin pikemminkin teoretikkojen oppeja pelkistelemällä. Ohjelman ajatusperusta pohjautui pitkälti Jukka Karvisen näkemykseen lasten liikunnan ja perustaitojen kehittymisen merkityksestä. (Karvinen, 2001)

Teorian valmistelussa mukana oli suomalaisia liikuntatieteilijöitä: varhaiskasvatuksen liikunnan tavoitteet Alle kouluikäisten liikuntaohjelmalle laatinut Pirkko Numminen ja perustaitojen kehittymisestä väitellyt Sinikka Holopainen. Suomalainen näkemys pienten lasten liikunnasta nousi valmistelussa vahvasti esille. Nummisen varhaiskasvatuksen liikunnan tavoitteiden pohjana on pitkälti juuri Gallahue ja hänen teoriansa ydinajatus - oppia liikkumaan liikunnan avulla (liite 1). (emt.)

Sinikka Holopaisen väitöskirjaa käytettiin apuna Alle kouluikäisten liikuntaohjelmaa luotaessa. Holopainen oli koonnut eri maista näkemyksiä ja teoreettisia malleja, joiden pohjalta luotiin ohjelman suomalaista versiota. Tämä ei Karvisen mielestä ollut kovinkaan onnistunut malli, koska liikunnassa puhutaan yleensä samoista asioista useammilla eri käsitteillä eikä liikunnalla näin ollen ole yhtä selkeää käsitejärjestelmää. (Karvinen, 2001)

Varsinainen Alle kouluikäisten liikuntaohjelman teoria tuli mukaan systemaattiseksi työtavaksi, kun kehitettiin liikuntaleikkikoulua yhdessä Jyväskylän yliopiston tutkijoiden kanssa. Lasten kehitystä pyrittiin ajattelemaan kokonaisvaltaisesti koko kehittämistyön ajan ja erityisesti pyrittiin pitämään mielessä, että jokainen lapsi on hyvin erilainen, eikä kukaan lapsi omaa jonkin tietyn teorian mukaista kehitystä. Lapsen kehitys pyrittiin ensin ajattelutasolla pilkkomaan mahdollisimman pieniin osiin ja näin löytämään sisältöjä ja malleja lapsen kehitystä koskeviin kysymyksiin kuten mitä asioita, milloin, minkä ikäisille ja miksi. Tämä tyyli on myös taustalla, kun työstetään kurssien sisältöjä. Aikaisemmat kurssit olivat enemmän virikkeellisiä, kun vastaavasti uusien kurssien taustalla voi yhä enemmän nähdä sen, että kurssit perustuvat teoriaan. Kurssien sisällöt ovat aikaisempaa systematisoidumpia ja tekijäpiiri suppeampi. (emt.)

David Gallahuen teorian lähtökohtana on lapsen fyysisen kehityksen tukeminen. Maria Montessorin filosofia puolestaan painottaa lapsen sosiaalisen ja älyllisen kehityksen tukemista. (Ojala, 1993: 107-110) Kurt Hahn nostaa esille kasvatusympäristön merkityksen lapsen kokonaisvaltaisessa kehityksessä. Parhaimpia paikkoja kehitykselle on luonnon oma koulu - metsä. Metsä on luotu oppimista, ei opettamista varten kuten aikuisten suunnittelemat päiväkodit ja koulut. (Kokljuschkin, 1999: 14)

Kukaan tutkija ei voi tietää mikä varhaiskasvatuksen seitsemästä osa-alueesta on lapsen kasvatuksessa tärkein. Jokainen tutkija painottaa omaa näkemystään tukevan osa-alueen tärkeyttä. Toisin kuin Gallahuen teoria Montessorin kasvatusfilosofia painottaa ympäristön merkitystä lapsen kasvussa ja kehityksessä. Kehitys ja kasvu ovat yhteydessä ympäristön esinemaailmaan ja ihmisiin. Ainoastaan olemalla kanssakäymisessä ympäristön kanssa lapsi pystyy ymmärtämään itseään ja ympäristöään. (Ojala, 1993:107-110)

Vaikka varhaiskasvatusta tutkineiden henkilöiden teoriat eroavat toisistaan, ovat he yhtä mieltä siitä, että lapset ovat innokkaita liikkujia. Gallahue painottaa ammattitaitoisen aikuisen merkitystä lasten liiketaitojen oppimisessa. Vaikka lapset liikkuvat ja leikkivät vapaa-aikanaan koko ajan, tarvitsevat he erityistä ohjausta taitojen ja kunnon kehittämiseksi. (Gallahue, 1993:45) Monen tutkijan mielestä aikuinen on lapsen taustatukena ja ohjaajana luoden lapselle mahdollisuudet purkaa energiaa (Numminen, 2000:52). Yhtenä perusteena tällaiselle ajattelulle on varmasti tänä päivänä lisääntynyt ohjattu liikuntatoiminta niin aikuisten kuin lastenkin vapaa-aikana.

Gallahuen varhaiskasvatuksen tavoitteena on antaa lapselle mahdollisuus liikkua sekä rohkaista ja tukea lapsen liikunnan opetusta. Teorian lähtökohtana on opettaa lasta liikkumaan oikein ja myöhemmin oppimaan erikoistuneita liikkeitä ja liikesarjoja. Jotta tähän päästäisiin, on lapsen opittava tietyt motoriset valmiudet. Keskeisellä sijalla tässä oppimisprosessissa ovat motoriset tekijät: perustaidot ja fyysinen kunto. (Gallahue, 1993:6-14) Hahnin kasvatusnäkemysten kivijalkana ovat puolestaan yksilöllisyys, toiminta, itsensä löytäminen ja emotionaalisuus. Hänen huolenaan kasvatuksessa on liiallinen älykkyyden kehittäminen ja kehon kehittämisen toissijaisuus. (Kokljuschkin, 1999: 14)

Montessorin ja Hahnin ajoilta, 1800-luvun lopulta, Gallahuen aikaan - 1990-luvulle, ovat tutkijoiden arvomaailma ja näkemykset muuttuneet valtavasti. Konstruktivismi antaa joidenkin teoreetikkojen mielestä parhaan teoreettisen viitekehyksen lähestyä lapsen oppimista ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Useat konstruktivismin ajatukset ovat olleet varhaiskasvatuksessa pitkään käytössä ja koettu hyväksi, mutta yhteiskunnan painottaessa voimakkaasti oppimisen tiedollista puolta, ovat konstruktivismin lapsilähtöiset ajatukset unohtuneet. Lapsilähtöisyydellä tarkoitetaan, että jokainen lapsi on erilainen ja jokaisen lapsen tarpeet siten myös erilaiset. Jotta esimerkiksi päivähoito voisi tarjota kaikille lapsille onnistumisen elämyksiä, tarvitaan erilaista toimintaa. Tällä ei tarkoiteta ainoastaan sukupuolellisten erojen huomioimista. (emt. 20-27)

Montessori ei muiden teoreetikkojen tavoin painota yksilöllisyyttä tai eri ikäryhmiin luokittelua. Hänen filosofiassaan eri ikäryhmien kuuluminen samaan ryhmään on tärkeää, sillä lapset oppivat toisiltaan paremmin luonnollisemmassa ryhmässä kuin esimerkiksi ikäistensä joukossa. (Hayes, 1985: 47) Kaupungistuminen on muuttanut lasten harrastus- ja leikkikulttuuria ja ulkona harrastamisen määrä on menettänyt merkitystään. Ehkä juuri tällaisten muutosten takia Gallahuen teoria ei painota ympäristön ja lapsen kanssakäymisen merkitystä samalla tapaa kuin Montessori ja Hahn. Luonnonolosuhteilla on Hahnin mukaan tärkeä vaikutus tiettyjen taitojen opettamisessa lapsille. Ne saavat lapset ymmärtämään yhteistyön, luottamuksen ja toisten kunnioittamisen tärkeyden. Myös Rousseau painotti vahvasti luonnon roolia kasvattajana. (Kokljuschkin, 1999: 56-57)

Gallahuen teorian painopisteenä on havaintomotorinen oppiminen - havaitseminen, ajattelu, kieli ja muisti, jonka avulla lapsi oppii hahmottamaan ympäristöään. Ympäristö toimii välineenä, joka yhdessä liikunnan avulla helpottaa lapsen tilaan, aikaan ja määrään liittyvien käsitteiden oppimista. Ero näiden kolmen teorian välillä onkin siinä, että Gallahuen lapsen on ensin opittava tiettyjä valmiuksia ennen kuin hän oppii hahmottamaan ympäristöään. (Gallahue, 1993:10-13) Montessorin lapsi sitä vastoin tutustuu ensin ympäristöönsä, jonka jälkeen hän kykenee hahmottamaan tiettyjä asioita itsessään ja ympäristössään (Ojala, 1993:107). Hahnin pedagogiikassa ympäristön laatu vaikuttaa lapsen kehittymiseen muodostaen viitekehyksen, jossa lapsen kokonaisvaltainen kehittyminen tapahtuu (Kokljuschkin, 1999:14).

Montessorin ehto lapsen kehitykselle on, että kehitys tapahtuu vapaasti ja luonnollisesti. Tämä on tärkeää lapsen herkkyyden ja ainutlaatuisuuden esiin saamiseksi. Lähtökohtana on lapsen kasvatus- ja oppimisympäristön huolellinen suunnittelu, josta lapsi pystyy aktiivisesti hankkimaan lisää kokemuksia. Kasvatus- ja oppimisympäristön tulisi olla motivoiva ja lapsen tarpeet huomioonottava. Lapsen toimintaympäristö on suhteutettu lapsen kokoon. Tällä pyritään siihen, että lapset saavuttaisivat fyysisen itsenäisyyden. (Hayes, 1985:47) Motivaation tulisi lähteä tavallisista arkisista askareista - kotitöistä. Työssä lapsi elää Montessorin mukaan todellisuudessa ja älyään kehittäen. Motivaation synnyttämiseen ja oppimiseen ei tarvita ulkopuolelta tulevaa vahvistamista. (Ojala, 1993:107-108) Verrattaessa Montessorin kasvatustavoitteita päivähoitoon Kasvatustavoitekomitean mietinnön tavoitteisiin, ovat Montessorin painopistealueet enemmän älyllisen, emotionaalisen ja sosiaalisen kasvatuksen tavoitteissa (Komiteamietintö, 1980:107).

Gallahue painottaa Montessorin tavoin kasvatus- ja oppimisympäristön merkitystä. Gallahuen oppimis- ja kasvatusympäristössä merkittävä rooli on kuitenkin kasvattajalla, sillä suurin vaikutus on oikein ohjatulla toiminnalla ja pyrkimyksellä saada lapsi innostumaan läpi elämän kestävästä liikunnasta. Tähän tavoitteeseen päästään Gallahuen mukaan mielekkään tekemisen - leikin kautta. (Gallahue, 1993:5-14) Nuoruusvuosien liikunnalla on myös tutkimusten mukaan merkitystä aikuisiän liikunnalle. Tutkimustulosten mukaan lapsuuden ja nuoruuden liikuntaharrastus luo pohjan liikunnalliselle elämäntavalle. (Numminen, 2000:59)

Montessorin ja Gallahuen näkemys on huomattavasti erityisesti siinä, että Montessori ei painota kasvattajan merkitystä lapsen kehityksessä läheskään niin vahvasti kuin Gallahue. Montessorin kasvatustilanteissa lapsen ja ohjaajan osat ovat vaihtuneet. Lapsi on toiminnan päähenkilö, joka opettaa itse itseään, valitsee vapaasti tehtävänsä ja liikkuu haluamallaan tavalla. (Hayes, 1985:7) Leikkiä ei nähdä yhtä tarpeellisenä toimintana, vaan se pikemminkin yhdistetään johonkin arkiaskareeseen. Myös Hahn painottaa enemmän lapsen omaa puuhastelua ja toimintaa luonnossa eikä nosta ohjaajan roolia yhtä paljon esille kuin Gallahue (Kokljuschkin, 1999:14). Tähän vaikuttaa varmasti suuresti teoreetikkojen kuten Montessorin aikakausi, jolloin lasten oli aikuistuttava nopeammin. Nykypäivän lapset saavat viettää lapsuuttaan kauemmin kuin ikätoverinsa entisaikaan.

Behaviorismi painottaa Gallahuen teorian tavoin ohjaajan roolia lasten kasvatustilanteissa. Ero näiden kahden välillä on kuitenkin siinä, että behaviorismi korostaa ohjaajan opetustaitoa, organisointi- ja motivointikykyä, jotka nähdään opetustilanteissa lasta tärkeämpinä. Opetuksen keskipisteenä on ohjaajan toiminta. (Hakala, 1999: 51-55) Behavioristisen lähestymistavan katsotaankin soveltuvan melko huonosti lapsen kasvun ja hänen subjektiivisuutensa tukemiseen. Behaviorismissa korostuu mekaanisuus. Konstruktivismissa lähtökohtana ovat puolestaan oppijan oma tapa tulkita ja käsitellä asioita. Myös konstruktivismissa ohjaajan rooli tulee esiin hyvin selkeästi ja hyvin eri tavalla kuin behaviorismissa. Konstruktivismin ja Gallahuen ohjaajan tehtävänä on tukea lapsen toimintaa. Lapselle annetaan erehtymisten ja epäonnistumisten kautta mahdollisuus oppia oikeita toimintatapoja. (emt. 58-59, 63-65)

Gallahuen teorian, Montessorin kasvatustilfilosofian ja Hahnin pedagogiikan vertailun pohjalta voidaan todeta, että lapsen kehityksen yksittäisiä osa-alueita ei voida laittaa tärkeysjärjestykseen. Jokaisella osa-alueella on oma merkityksensä lapsen kokonaiskehityksessä. Jokainen tutkija varmaan myöntää kaikkien osa-alueiden tärkeyden. Kuitenkin esimerkiksi Gallahue painottaa enemmän fyysisen kasvatuksen osa-alueita. Myös Alle kouluikäisten liikuntaohjelman tarkoituksena on lapsen fyysisen kasvatuksen tukeminen. Tämä on syy siihen minkä vuoksi Gallahuen teoria on nähty parhaiten soveltuvaksi Alle kouluikäisten liikuntaohjelmaan. Teoria perustelee hyvin miten liikuntaleikkien avulla opitaan liikkumaan. Tämä puolestaan tukee Alle kouluikäisten liikuntaohjelman tavoitetta, jossa juuri liikuntaleikkien kautta lapselle opetetaan tärkeitä arjessa selviytymisen valmiuksia. Myös John Deweyn (1859-1952) mukaan lasten omaehtoiset kokemukset ovat tärkeitä oppimisessa. Hän painottikin, että lapsi oppii uusia asioita parhaiten tekemällä niitä itse. (Koklusckin, 1999: 31-32)

Valitettavan pienelle huomiolle Alle kouluikäisten liikuntaohjelman teoriassa jää ympäristö ja lapsen itse oppiminen. Ympäristö on tavallaan saanut välineellisen arvon, jossa erilaisiin ympäristöihin luodaan välineitä apuna käyttäen liikunnallista toimintaa. Ehkä tämä johtuu osaltaan siitä, että nykyajan kaupunkilähiöt rakennetaan niin ahtaasti, että leikkikenttien välineillä on korvattava lapsille luonnonmukainen ja virikkeellinen elinympäristö. Välineellistymisen näkyä paitsi kasvatuksessa myös urheilussa. Rahalla on suuri merkitys,

koska sen avulla saadaan näkyvyyttä lajille. Näkyvyys puolestaan houkuttelee pikkupojat jääkiekon ja muiden suosittujen urheilulajien pariin. Vaikka liikunnan avulla voitaisiinkin oppia monia hyviä asioita, on otettava myös huomioon ne lapset, joille liikunnan avulla opettaminen ei ole mahdollista. Onhan kuitenkin kyse yksilöistä, yksittäisistä päiväkodeista sekä kotien kasvatuksesta, joiden intressit ovat hyvin erilaisia.

Nykyään lapsuus on hyvin erilaista kuin entisajan maatalousyhteiskunnassa, jossa lapset hoidettiin kotona ja kasvatustavastuu oli vain vanhemmilla. Yhteiskunta on nykyisin entistä enemmän omien järjestelmiensä kanssa vastuussa lasten kasvatuksessa. Vanhempien huolenaiheena ovat lasten tulevaisuus sekä heidän tulevat koulutusmahdollisuutensa. Tämä voi olla yksi syy minkä vuoksi nykypäivän kilpailuyhteiskunnassa halutaan erikoistua nuorempaan esimerkiksi laittamalla lapset musiikkipainotteiseen tai vieraskieliseen päiväkotiin. Se on yksi keino luoda pohjaa tulevaisuudelle. Tulevaisuus kun ei enää ole turvattuna oman perheen arkiaskareissa, vaan kilpailun kiristyessä myös kilpailu opiskelu- ja työpaikoista kovenee ja pohja tälle on rakennettava varhaisessa vaiheessa.

4 LASTEN PÄIVÄHOITO JA LIIKUNTAKASVATUS SUOMESSA

4.1 Päivähoidon historia

Saksalaista Friedrich Fröbeliä (1782-1852) pidetään lastentarha-aatteen isänä. Hänen aatteensa tulivat Suomeen 1860-luvulla Uno Cygnaeuksen (1810-1888) välityksellä. Cygnaeus oli tutustunut opintomatkoillaan Pohjois- ja Keski-Euroopassa lastentarhojen toimintaan sekä lastentarhanopettajakoulutukseen. Hänen aatteensa korosti pikkulapsipedagogiikan tärkeyttä ja hän ehdotti lastenseimien sekä lastentarhojen perustamista muun muassa opettajaseminaarien ja tyttökansakoulujen yhteyteen. Suomen ensimmäinen opettajia valmistava seminaari aloitti toimintansa Jyväskylässä vuonna 1893. Sen yhteydessä oli myös lastenseimi ja lastentarha. (Ojala, 1985:16-24)

Lastenseimi oli tarkoitettu alle neljävuotiaille ja lastentarha 4-10-vuotiaille lapsille. Seimessä pyrittiin lasten fyysiseen ja henkiseen kasvatukseen. Fyysinen kasvatus sisälsi liikeleikkejä, joita leikittiin virsien ja laulujen avulla. Cygnaeuslainen lastentarha jaettiin 4-7-vuotiaiden ja 7-10-vuotiaiden osastoihin. Nuorimpien kasvatus tapahtui seimien mukaisesti ja kasvatusperiaatteena korostui leikin muodossa tapahtuva toiminnallisuus, jolla pyrittiin estämään lapsessa ikävystyminen, hitaus ja velttous. 7-10-vuotiaiden kasvatus oli koulumaisempaa. Lapsille opetettiin muun muassa kertomuksien avulla uskontoa, kielioppia ja laulua. (emt. 24-25)

Koska fyysisen kasvatuksen merkitys on tiedostettu jo hyvin varhain, on sillä ollut osansa myös entisaikojen ihmisten arjessa. Liikunta käsitteenä on tuohon aikaan ymmärretty varmasti hyvinkin eri tavalla. Voidaan kuitenkin todeta, että jo entisajan tutkijat ymmärsivät liikunnan merkityksen muiden taitojen ja asioiden, esimerkiksi uskonnon, opettamisessa lapsille hyväksi apukeinoksi. Tätä samaa periaatetta - liikunnan avulla opettamista - korostaa myös Nuori Suomi ry toiminnassaan.

Fröbelin tavoin Cygnaeus näki lastentarhat osana kasvatus- ja koulutusjärjestelmää. Heidän mielestään ihmisen henkinen ja ruumiillinen kasvatus tuli aloittaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Vaikka Cygnaeuksen varhaiskasvatukselliset aatteet olivat vaarassa unohtua, ryhdyttiin Suomessa 1800-luvun lopulla perustamaan lastentarhoja. Lastentarhojen tehtävä nähtiin Fröbelistä ja Cygnaeuksesta poikkeavalla tavalla enemmän sosiaalihuollollisena kuin kasvatuksellisena ja sivistyksellisenä. Tällainen sosiaalihuollollinen lastentarha perustettiin muun muassa Tampereelle Finlaysonin tehtaan yhteyteen 1920-luvulla. (Ojala, 1985: 25, 18)

Cygnaeuksen kuoleman jälkeen lastentarha-aatetta levitti Suomeen Hanna Rothman, joka myös oli tutustunut lastentarhojen toimintaan Saksassa. Hän perusti kansanlastentarhoja, jotka olivat erityisesti tarkoitettu köyhien perheiden hoidotta jääneille lapsille. Lastentarhanhoitajien koulutus aloitettiin vuonna 1888. Kansanlastentarhoja oli 1920-1930 luvuilla Suomessa niin suomen- kuin ruotsinkielisille lapsille. Vaikka lastentarhat koettiin enemmän sosiaalihuollollisena, pyrki Rothman järjestämään niiden toiminnan Fröbelin

pedagogisten periaatteiden mukaisesti. Lastentarhan ohjelma järjestettiin kuukausiaiheen ympärille. Tällä tarkoitetaan Kasvatustavoitekomitean nykyäänkin painottamia lasten kasvatuksen osa-alueita: perushoito, leikki, pienet työtehtävät ja askareet, opetus- ja toimintatuokiot sekä ympäristöön tutustuminen. (Ojala, 1985:30-33)

Naisten työssäkäynnin voimakas lisääntyminen vaikutti ratkaisevasti päivähoitopalvelujen kehittämiseen. Kaupungistuminen ja teollistuminen muuttivat yhteiskuntaamme ja vaikuttivat suuresti perheen ja yksilön elämään. Naimisissa olevien naisten työssäkäynti kodin ulkopuolella on lisääntynyt 1900-luvun alusta 1980-luvulle kymmenestä 80 prosenttiin. (emt. 181) Lukuja tarkastellessa onkin ihmeteltävä, että päivähoidon valtakunnalliseen suunnitteluun alettiin kiinnittää huomiota vasta 1960-luvun loppupuolella.

Päivähoidon valtakunnallisessa suunnittelussa kuusivuotiaiden esiopetuksesta kiinnostuivat myös lastentarhat. Useiden vaiheiden jälkeen, vuonna 1973, säädettiin laki lasten päivähoidosta. (Sosiaalihalitus, 1985:1) Laki kattaa päivähoitomuodot, joita lapsiperheille on tarjolla sekä kasvatustavoitteet, joita päivähoidossa tulee noudattaa (Ojala, 1993:174-176). Kummastusta herättää se, että lasten päivähoito on yleisesti todettu ja hyväksytty osaksi yhteiskuntaa vasta, kun laki sitä varten säädettiin. Lisäksi eri päivähoitomuotoja: perhepäivähoitoa, ilta- ja yöhoitoja sekä esikoulukokeiluja alettiin kehittää ja kokeilla vasta 1980-luvulla (Sosiaalihalitus, 1985:1).

4.2 Laki lasten päivähoidosta

Lasten päivähoitoa koskeva laki (36/1973) asetti raamit päivähoidon sisällölliselle ja määrälliselle kehittämislle. Lain mukaan päivähoidon laadullisena yleistavoitteena on tukea koteja ja järjestää päivähoito ja kasvatus niin, että ne yhteistyössä kotien kanssa tukevat lapsen kehitystä ja oppimismahdollisuuksia (Karkela, 1983:5). Lasten päivähoidon muodot määritellään laissa seuraavasti:

1. päiväkodit, jotka perustettiin lasten hoitoa silmällä pitäen
2. hoito perhepäiväkodeissa ja perhepäivähoito
3. leikin ja muun toiminnan ohjaaminen sekä näiden vahtiminen paikoissa, jotka varta vasten on varattu lasten hoidolle

(Sosiaalhallitus, 1984:2).

Päivähoitoa tarjotaan pääasiassa alle kouluikäisille lapsille, mutta myös vanhemmilla lapsilla on oikeus päivähoitoon mikäli olosuhteet sitä vaativat, tai hoitoa ei ole järjestetty millään muulla tavalla. Etusijalla ovat lapset, joilla on tarve saada päivähoitoa sosiaalisista tai kasvatuksellisista syistä. Tällä tarkoitetaan lapsia, joiden huoltaja opiskelee, käy töissä tai on sairauden, tai muun syyn vuoksi estynyt itse hoitamaan lastaan. (emt.3)

Erikoishoitoa ja -kasvatusta tarvitseville lapsille pyritään järjestämään päivähoitopalvelut ja -paikat mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Vähemmistöryhmien lapsille, suomenruotsalaisille, maahanmuuttajille ja saamelaisille, tulee antaa samat mahdollisuudet päivähoitoon kuin valtaväestön lapsillekin. Päivähoitopalvelut pyritään järjestämään niin, että lapsilla olisi mahdollisuus tasapainoiseen ja pitkäaikaiseen hoitosuhteeseen ja ihmisten väliseen kanssakäymiseen. (Sosiaalhallitus, 1984: 3-4)

Päivähoidossa olevien lasten yhtäjaksoisen hoitosuhteen tulisi kestää vähintään vuoden. Hoitoaika ei saa vuorokaudessa jatkua 10 tuntia pidempään. Laissa säädetään myös päiväkodeissa hoidettavien lasten jakamisesta iän perusteella eri ryhmiin. Mitä nuorempia lapsia päiväkodissa on sen pienempiä ryhmiä päiväkodin tulee lapsista muodostaa. Kuntien on taattava kuntalaisilleen kunnan järjestämää ja valvomaa päivähoitoa lapsen omalla äidinkielellä. Kunnissa näistä tehtävistä huolehtivat kuntien sosiaalilautakunnat. (emt. 3-4)

Lasten päivähoidon periaatteet edellyttävät, että lapsella

1. on turvallinen, terveellinen ja kotia muistuttava ympäristö, jossa hän on läheisessä kosketuksessa luontoon

2. on pysyvä hoitopaikka, joka kodin kanssa luo jäsentyneen ja johdonmukaisen kasvuympäristön, jossa hoito sovelletaan lapsen päivärytmiin

3. on moraalisesti esimerkillisiä esikuvia ja lasta suojellaan fyysiseltä väkivallalta ja impulsseilta, jotka eivät sovi hänen iälleen

4. on pysyvä hoitaja, joka antaa rakkautta, hyväksyy yksilöllisyyden ja ymmärtää lapsen kehitysvaiheet ja -tarpeet

5. lapsi saa huomiota ja kokemusta aikuisten ammattitaidosta, maansa kulttuuriperinteistä ja hän saa kokea vaihtelua vuodenaikojen, arjen, pyhien, levon ja työn välillä

6. on leikkimistä varten riittävästi tilaa, leluja ja hän voi ohjattujen tuokioiden ja pienten tehtävien kautta kokea elämyksiä, jotka rikastuttavat hänen kehitystään"

(Komiteamietintö, 1980:103-111).

Päivähoidon yleinen tavoite on tukea kotikasvatusta; tasoittaa eroja, jotka johtuvat erilaisista kokemuksista; vahvistaa fyysistä kehitystä lapsen edellytysten mukaisesti; antaa monipuolista ja harmonista persoonallisuuskehitystä; tukea kulttuuriperinnettä sekä ohjata lapsen sosiaalista ja psyykkistä kehitystä. (emt.103-104) Näistä tavoitteista puhutaan myös Alle kouluikäisten liikuntaohjelman teorian yhteydessä. Myös ohjelman kurssit on suunniteltu fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä silmällä pitäen.

Kasvatus on suuresti sidoksissa ihmiskäsitykseen, kulttuuriin, yhteiskuntaan ja ajankohtaan, jossa kasvatusta annetaan. Ihmiskäsitystä muokkaavat yhteiskunnassa vallalla olevat käsitykset, joita nyky-yhteiskunnassa materialismin rinnalla on useita.

(Brotherus, 1994: 11-13) Pelkästään liikunnan piiristä löytyy nykyään monia eri käsityksiä ja uusia alakulttuureita. Sen vuoksi on vaikea vertailla eri aikakausien kasvatuskäsityksiä tänä päivänä vallalla oleviin käsityksiin. Ei voida myöskään väittää jonkin tietyn aikakauden kasvatuskäsityksiä täysin vääriksi tai oikeiksi.

Kasvatuksen tehtävä suhteessa yhteiskuntaan ja kulttuuriin on kaksisuuntainen. Kasvatuksen välityksellä siirretään kulttuuriperinnettä uudelle sukupolvelle sekä autetaan lasta ymmärtämään kulttuuria uutta luovana ja ympäröivää todellisuutta monipuolisesti kuvaavana ilmiönä. Suomalaisen kulttuurin arvopohja nojautuu kristilliseen uskoon sekä talonpoikais- ja työväenkulttuuriin. (Komiteamietintö, 1980:31) Päivähoidon tehtävä on omalta osaltaan siirtää kulttuuriperinteemme rikastutettavaksi ja kehitettäväksi uudelle sukupolvelle (Ojala, 1985: 186).

Kasvatus jaetaan fyysiseen, sosiaaliseen, emotionaaliseen, esteettiseen, intellektuaaliseen, eettiseen ja hengelliseen kasvatukseen. Fyysisellä kasvatuksella tarkoitetaan huomion kiinnittämistä lapsen terveyteen, motoriikkaan ja fyysiseen kasvuun. Lapsen päivittäistä liikunnan tarvetta, monipuolista motorista kehitystä ja kätevyyttä käytetään hyväksi, jotta lapsi oppisi liikkumaan turvallisesti ja tuntemaan liikunnan ja liikkumisen iloa. (Komiteamietintö, 1980:112-119) Fyysisessä kasvatuksessa korostetaan kodin ja päivähoidon yhteistyön merkitystä. Päivähoitohenkilökunta on vastuussa lapsen fyysistä tarpeista ja sen vuoksi on tärkeää, että toimintatavat kotien kanssa ovat yhdenmukaisia. Fyysiseen kasvatukseen kuuluvat päivittäinen lepo, ulkoilu, ravinto, pukeutuminen,

siisteys ja terveydestä huolehtiminen. Terveydestä huolehtiminen on tärkeää muun muassa sen kannalta, että lapsi oppisi kohtaamaan sairauden aiheuttaman tilanteen. Päivähoidossa on tärkeää ottaa huomioon lapsen kehitystaso, minkä mukaan lasta voidaan opettaa ja minkälaisia odotuksia hänelle voidaan asettaa. (Komiteamietintö, 1980:112-119)

Uskonnollisen kasvatuksen tavoitteiden tulee opettaa ja antaa lapselle tietoa juhlapyhien, kulttuurin ja kristinuskon perinteistä. Lasta ohjataan suvaitsevuuteen eri uskontoja kohtaan. Eettiseen kasvatukseen kuuluvat inhimillisuus, oikeudenmukaisuus, ja väkivallan torjuminen. Lasta ohjataan kunnioittamaan luontoa, kotiseutua ja kulttuuria. Kokemusten kautta lapsi oppii anteeksiantamisen ja -pyytämisen sekä oikean ja väärän. (emt. 146-149, 140-145)

Sosiaaliseen kasvatukseen kuuluvat ihmissuhteet, joita lapsi luo kodin ulkopuolella oleviin ihmisiin. Lapsi oppii kantamaan vastuuta ja ilmaisemaan itseään leikin avulla. Emotionaalisessa kasvatuksessa keskeistä ovat positiiviset tunteet ja hyväksyttynä oleminen. Lasta opetetaan ilmaisemaan tunteitaan ja myönteistä minäkäsityksen kehitystä tuetaan. Lapsi oppii kunnioittamaan ja hyväksymään erilaisuuden kanssaihmisissään. Esteettinen kasvatusta korostaa taiteen ja ympäristön kauneuden merkitystä. Kielen, ajattelun, muistin ja luovuuden kehitys kuuluvat älylliseen kasvatukseen. Lapsen oppimista tuetaan vastaamalla hänen kysymyksiin ja laajentamalla hänen sanavarastoaan. (emt. 119-127, 128-136)

Motorinen kehitys osana fyysistä kasvatusta on tärkeä osa varhaislapsuutta. Se käsittää erilaisten liikesarjojen, liikkumistapojen ja liikunnallisten taitojen harjoittelun ja oppimisen. Päivähoidon tulisi taata lapsille mahdollisuus näiden taitojen harjoittamiseen, sillä niiden avulla mahdollistetaan monien muiden taitojen - oma-aloitteisuuden, rohkeuden, yhteistoimintakyvyn ja tunteiden - oppiminen. Fyysisessä kasvatuksessa keskeisintä on vaalia lapsen luontaista halua liikkua, mikä luo pohjan tulevaisuuden liikunnallisuudelle. (Komiteamietintö, 1980: 112-119) Samaan ajatteluun perustuu Alle kouluikäisten liikuntaohjelman tavoitteet. Ohjelmassa lapsen hyvinvointia pyritään lisäämään liikunnan avulla: tunteiden hallintaa, toisten huomioonottamista ja sosiaalistamista opetetaan lapselle liikunnallisten leikkien avulla.

Suomalaisen päivähoidon kvantitatiivisen kehityksen ohella pyritään kiinnittämään huomiota myös päivähoidon kvalitatiiviseen kehitykseen. Yhä useampia päivähoitomuotoja on kehitetty päivähoidon tutkimus- ja kehitystoiminnan lisääntyttyä. Uusien päivähoitomuotojen avulla on lisätty päivähoitopaikkojen määrää. (Ojala, 1985:182-185) Nykyään päivähoidon suurimpia ongelmia ovat riittämättömät resurssit, jotka on valtaosin käytetty hoitopaikkojen määrän lisäämiseksi. Tämä on vähentänyt laadullisen kehityksen mahdollisuuksia. (emt. 60-61)

4.3 Liikunnan positiiviset ja kasvatukselliset vaikutukset

Liikunnalla on tutkimusten mukaan monia positiivisia arvoja ja merkityksiä. Liikunta, edistää terveyttä, fyysistä kuntoa, sosiaalistumisprosessia, yhteistyötä ihmisten kanssa, suorituskykyä, ehkäisee sairauksia, tarjoaa erinomaisen tavan viettää vapaa-aikaa ja auttaa itsensä toteuttamisessa. Lisäksi liikunta on erinomainen väline kasvatuksessa ja itse oppimisessa. (Karkela, 1983:89) Liikkumattomuus voi puolestaan johtaa terveydellisiin ongelmiin kuten ylipainoon, mikä johtaa heikkoon luustoon. Näin muun muassa veritulpan riski vanhemmalla iällä lisääntyy. Huomiota on kiinnitetty nykyajan alokkaisiin, sillä kahdeksassa vuodessa nuorten miesten lihas- ja kestävyyskunto on laskenut hälyttävästi. Liikunnallinen passiivisuus voi lisäksi johtaa syrjäytymiseen. (Mäkinen, 2000:26)

Ihmisen on itse omaksuttava perusteet omasta terveydestä huolehtimiseen. Varhaislapsuuden liikunnan tavoitteita on oppia liikkumaan ja oppia liikkumaan liikkumalla. Päämääränä on, että lapsi tuntee iloa liikunnasta ja saa siitä hyvänolon tunnetta. Oikein suunnitellun ja ohjatun liikunnan avulla lapsi tutustuu kehoonsa, ruumiinosiinsa sekä oppii motoriset perustaidot, jotka auttavat häntä selviytymään päivittäisistä askareista. Liikunta voi myös toimia apuvälineenä persoonallisuuden kehittymisessä sekä kognitiivisessa ja affektiivisessä kehityksessä. (Numminen, 1996: 11)

Päivähoidossa asioita ei tule katsoa liian suppeasti - vain liikunnan näkökulmasta, vaan lapsen hyvinvoinnin, työntekijöiden viihtymisen ja hyvän työympäristön tulee myös olla kehittämisen kohteina. Päämääränä on, että lapsella on päiväkodissa hyvä arki, johon liikunta on sulautettuna. Näiden asioiden toteuttamiseen Nuori Suomi pyrkii antamaan omaa osaamistaan, koulutustaan ja materiaaliaan. (Karvinen, 2001)

Monipuoliset urheilulliset kokemukset turvallisessa ympäristössä aikuisen vahtiessa lisäävät liiketurvallisuutta ja vähentävät tapaturmia. Tärkeää on huolehtia, että lapsi voi luonnollisella tavalla nauttia liikkumisen ilosta. (Karvinen, 1991:53-55)

Liikuntakasvatuksella tulisi ennen kaikkea tukea lapsen havaintomotorista oppimista, sillä lapsi oppii eniten juuri havaintotoimintojen ja motoristen liikkeiden avulla. Lapsen yksilöllisyys vahvistuu, kun hän alkaa tunnistaa kehonsa ja ruumiinosansa fyysisenä kokonaisuutena sekä pystyy liikkumaan oman tahtonsa mukaan (Numminen, 1994:139-142).

Erilaisissa ympäristöissä voidaan urheilun avulla oppia käsitteitä, jotka liittyvät voimaan, paikkaan ja aikaan. Liikuntaleikkien ja -pelien avulla lapsi oppii sosiaalisia, emotionaalisia ja eettisiä käsitteitä. Liikunta muuttaa abstraktit käsitteet konkreettisiksi ja kehittää näin lapsen ajatusta. (Numminen, 1996:13)

Affektiivinen eli tunnepitoinen oppiminen auttaa lasta tulemaan toimeen itsensä ja muiden ihmisten kanssa. Positiiviset kokemukset ja elämykset suhteessa muihin lapsiin antavat hyvän pohjan lapsen fyysisen, sosiaalisen ja kognitiivisen minäkäsityksen kehitykselle. Liikunta luo lapselle mahdollisuuden ilmaista tunteitaan ja käyttäytyä oikeudenmukaisesti. (emt. 13)

4.4 Päiväkotien liikuntakasvatus

Päiväkodin liikuntakasvatus sisältää liikuntaleikit, satu- ja mielikuvitusliikunnan, perusliikuntamuodot, musiikin sekä eri vuodenaikoihin kuuluvat lajit. Motorisen kehityksen turvaaminen edellyttää, että lapsi voi liikkua ja leikkiä turvallisesti. (Komiteamietintö, 1980:187-188) Ulkoilu on tärkeä osa lapsen terveyttä. Liian vähäinen ulkoilu huonontaa kehon sopeutumista lämpötilan ja sään vaihteluille. (Karkela, 1983:91-93)

Päivähoidossa lapsi tutustuu liikuntaleikkeihin ja -muotoihin ja urheilulajeihin. Lasta tulisi itsenäisesti opettaa käyttämään tavallisimpia urheiluvälineitä. Suotavaa on, että lapsi saa yksinkertaisen käsityksen liikunnan terveyttä edistävistä vaikutuksista. (emt. 91-93) Tärkeää on, että lapsi oppisi käyttämään kehoaan kokonaisvaltaisesti, jotta kaikki ruumiinosat ja lihasryhmät saisivat kokonaisvaltaista harjoitusta. Lapsen tulisi oppia arvostamaan liikuntaa sekä nauttia ja iloita liikkumisesta. (Karvinen, 1991:127-133)

Nuori Suomi ajattelu perustuu ympyräajatteluun, jossa lapsi on sisimpänä. Ajattelussa lähdetään liikkeelle lapsen kehosta. Myös päivähoiton liikuntakasvatuksen suunnittelun tulisi olla lapsilähtöistä. Keskeistä fyysisessä kasvatuksessa on kehon käyttö. Sen vuoksi perusliikkeiden oppiminen tulee opettaa jo päivähoitossa. Suomalaiseen yhteiskuntaan on aina kuulunut perusurheilulajit kuten hiihto, luistelu, uinti ja luonnossa liikkuminen, jotka ovat myös osa päivähoiton liikuntaa. (emt. 127-133) Lajit korostuvat myös Alle kouluikäisten liikuntaohjelman kurssiteemoissa.

5 NUORI SUOMI RY

Seuraavissa jaksoissa kerrotaan Nuori Suomi ry:n organisaatiosta, toiminnasta ja ideologiasta sekä taloudesta. Toimintaan kuuluvat Alle kouluikäisten liikuntaohjelman lisäksi lukuisia hankkeita muun muassa Lapsella on oikeus liikkua -hanke, Operaatio pelisäännöt, Sinettiseuratoiminta, Liikuntaleikkikoulu, Liikkuva iltapäivä, tutkimushankkeet, Liikuntaseikkailu sekä urheiluseuratoiminta.

5.1 Organisaatio

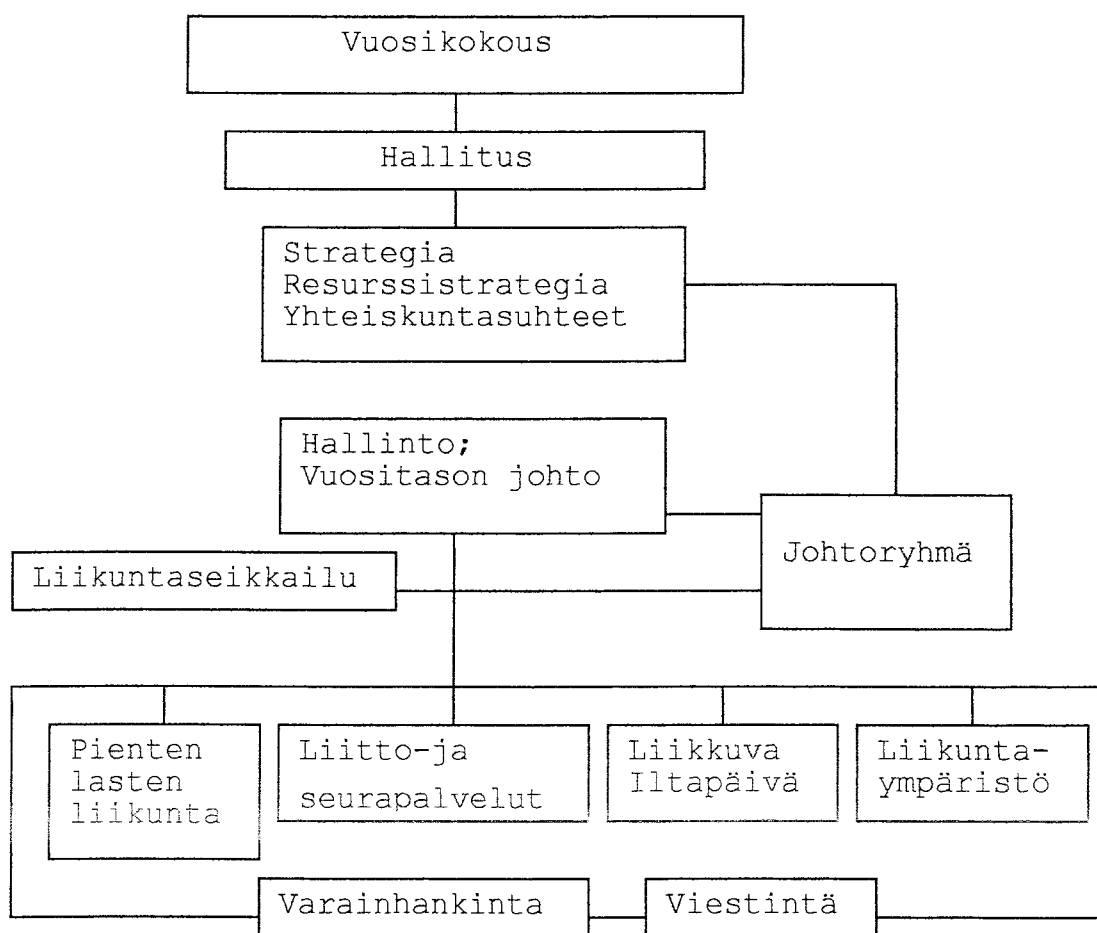
Nuori Suomi ry on Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n jäsen, jonka toimintaan kuuluu yhteistyö kaikkien erityisesti lasten hyvinvoinnista kiinnostuneiden tahojen kanssa. Yhteistyötä tehdään päivähoidon, koulujen, kuntien ja urheiluseurojen kanssa. (Nuori Suomi ry, internetsivut) Nuori Suomi ry jakaa toimintansa pienten lasten liikuntakasvatukseen, lasten liikuntaan ja urheiluun, nuorisoliikuntaan ja -urheiluun, järjestötoimintaan, viestintään, markkinointiin ja varojen hankintaan (Nuori Suomi ry, 1997:14). Yhdistyksellä on jäsenenä 50 urheilun valtakunnallista liittoa, joiden alaisissa seuroissa liikkuu yli 350 000 lasta ja nuorta. Lisäksi 15 Suomen Liikunta ja Urheilun aluejärjestöä edistää Nuori Suomi ry:n kanssa lasten liikuntaa. (Nuori Suomi ry, internetsivut)

Nuori Suomi ry:n tavoitteena on kehittää lapsille laadukasta liikuntakulttuuria. Toiminta oli aikaisemmin suunnattu pelkästään kouluikäisille lapsille ja urheiluseuroille. Nykyään toiminta kattaa myös pienemmät - päivähoidossa olevat lapset, jotka ovat Alle kouluikäisten liikuntaohjelman keskeinen kohderyhmä. Ohjelma pyrkii edistämään liikunta- ja urheilukasvatusta päiväkodeissa. Tätä toteutetaan muun muassa kouluttamalla päivähoitohenkilökuntaa. (Nuori Suomi ry, internetsivut)

Kuviossa 1 esitellään Nuori Suomi ry:n organisaation rakenne, jonka huipun muodostaa vuosikokous. Vuosikokoukseen voivat osallistua Nuori Suomi ry:n jäsenenä olevien lajiliittojen valtuuttamat henkilöt. Vuosikokous hyväksyy toimintasuunnitelman ja -kertomuksen sekä tilinpäätöksen ja valitsee hallituksen jäsenet ja puheenjohtajan. Hallituksen tehtävänä on hyväksyä yhdistyksen vuosittainen budjetti ennen sen menemistä vuosikokouksen käsittelyyn. Lisäksi hallitus hyväksyy henkilöstöhankinnat. (Nuori Suomi ry, 2001: 27-30)

Strategian ja yhteiskuntasuhteiden ylläpitäminen kuuluu pääsihteerille, hallintojohtajalle sekä sektoreiden vastuuhenkilöille. Avainroolissa on yhteistyö ministeriöiden, kansanedustajien ja kuntatason päättäjien kanssa. Talous- ja henkilöstöhallinnosta vastaavien henkilöiden tehtävänä on talouden seuranta ja raportointi yhdistyksen johdolle ja hallitukselle sekä huolehtia työympäristön viihtyvyydestä. Varainhankinta kuuluu markkinointi- ja myyntipäälliköiden lisäksi markkinointiassistentille sekä pääsihteerille. He vastaavat, että Nuori Suomi ry:n ideologiasta innostuneet yhteistyökumppanit ja jäsenjärjestöt muodostavat jatkuvan ja kehittyvän toimintaverkoston paikallisella ja valtakunnallisella tasolla. (emt. 27-30, 23-26)

Viestinnän päätavoite on kiinnittää lasta lähellä olevien aikuisten ja päättäjien huomio päivittäiseen liikunnan harrastamiseen ja sen merkitykseen lasten hyvinvoinnille. Suuri vaikutus on valtakunnallisesti näkyvillä yhteistyökumppaneilla: TV2:n Pikkukakkosella, Silja Linella ja Keskolla. Muita Nuori Suomi ry:n tiedotuskanavia ovat yhdistyksen jäsenlehti Klubilainen, internet-sivut, Nuori Suomi -klubi, lajiliitot sekä jäsentiedote. (Nuori Suomi ry, 1999:18-23, 2001:20-22)

KUVIO 1. Nuori Suomi ry:n organisaatio

Pienten lasten liikuntasektorin tavoitteena on tuottaa lasten ohjaajille ja vanhemmille liikunnallisia välineitä, koulutusta ja erilaisia tapahtumia muun muassa lasten olympialaisia, perheleirejä ja laskiaistapahtumia. Lajiliitto- ja seurapalveluihin kuuluu yhteistyö eri lajiliittojen nuorisourheilusta vastaavien henkilöiden kanssa. Yhteistyöllä tarkoitetaan muun muassa sinettiseuratoiminnan kehittämistä ja erilaisten materiaalien toimittamista seuroille. Liikkuva Iltapäivähanke pyrkii aktivoimaan 6-12-vuotiaiden lasten koulupäivän jälkeistä toimintaa ja lisäämään lasten päivittäistä liikunnan harrastamista yhteistyössä paikallisten iltapäiväkerho-ohjaajien kanssa. Liikuntaseikkailu on ala-asteikäisten lasten liikuntakampanja, jonka tarkoitus on edistää lasten päivittäistä liikkumista (Nuori Suomi ry, 2001: 12-15, 7-11, 18-19).

Nuori Suomi on vuodesta 1998 toteuttanut yhteistyössä opetusministeriön kanssa lasten liikuntapaikkoja sekä lähiliikuntapaikkoja koskevaa tutkimus-, kehittämis- ja kokeilutoimintaa. Toiminnan tarkoituksena on aktivoida kuntia viestinnän, koulutuksen ja konsultoinnin avulla rakentamaan ja suunnittelemaan lapsille monipuolisia ja turvallisia lähiliikuntapaikkoja. (emt. 16-17)

5.2 Toiminta ja ideologia

Toiminnan lähtökohdat ja visiot ovat asioita, jotka ovat keskeisessä asemassa lasten kehityksessä. Toiminnan näkökulmat ja arvot kuvaavat nuorten ja lasten liikuntaa ja kattavat koko liikuntajärjestökentän seuraavasti: elinvoimaa liikunnasta ja urheilusta; liikunta on parhaimmillaan osa ihmisen rikasta ja monipuolista elämää; yhteistyö liikkujan parhaaksi; yksi tapa auttaa yksilöä onnistumaan; lähtökohtana läheisyys; tasavertaiset ja yksilölliset kuntoilumahdollisuudet lähellä liikkujaa. (Nuori Suomi ry, 1998:4-11)

Perusedellytyksenä lasten- ja nuorten liikunnalle on, että kaikki lapset ja nuoret ovat tasavertaisia. Tällä tarkoitetaan, että liikuntaa tarjotaan kaikille lapsille ja nuorille. Lisäksi toiminta lähtee nuorten omista tarpeista ja edistää heidän kokonaisvaltaista kehitystään sekä antaa heille onnistumisen elämyksiä. (Nuori Suomi ry, 1997:2)

Perustehtävä on kehittää lasten ja nuorten omista tarpeista lähtevää urheilua, toteuttaa ja mahdollistaa liikuntaa paikallistasolla sekä kehittää nuorten ja lasten liikuntaa monipuolisemmaksi ja sisällöltään rikkaammaksi. Tarkoituksena on estää syrjintää, arvostaa erilaisuutta ja vähentää välinpitämättömyyttä. Kaikki tämä pyritään saavuttamaan antamalla tukea niille lajiliitoille, alueille ja ihmisille, jotka työskentelevät Nuori Suomi ry:n toiminnassa paikallistasolla. Lisäksi pyrkimyksenä on lisätä nuorisoliikunnan sosiaalista merkitystä yhdessä liikemaailman ja muun yhteiskunnan kanssa. (emt. 3)

Nuori Suomi jakaa toimintansa pieniin, 7-13- ja 13-19-vuotiaisiin lapsiin ja nuoriin. Urheiluleikkikoulujen ja päiväkotien pienten lasten liikuntakasvatukseen, joka tukee perheliikuntaa, kuuluvat kaikki alle kouluikäiset lapset. 7-13-vuotiaiden liikuntaan kuuluvat tavalliset ja lajikohtaiset urheilukoulut, koulujen liikunta- ja kerhotoiminta sekä seurakuntakerhot. 13-19 ikäisillä nuorilla on laajemmat mahdollisuudet liikkua muun muassa urheilupainotteisissa kouluissa sekä liikunta- ja valmennusryhmissä. (Nuori Suomi ry, 1997:2)

Lapsella on oikeus liikkua -hanke käynnistettiin vuonna 1998. Hankkeen tavoitteena on mahdollistaa lasten päivittäinen liikkuminen, tasavertainen kohtelu ja leikinomaisuuden edistäminen päivähoitossa, seurojen urheilukouluissa ja iltapäiväkerhoissa. Päivittäinen liikunta ulottuu näin ollen kaiken ikäisiin lapsiin. Paikallisen toiminnan tukemisella, viestinnällä, ohjaajien koulutuksella, stipendeillä ja materiaalilla pyritään innoittamaan eri tahoja hankkeen pariin. Hanke on saanut hyvää palautetta ja sen sisällä toimiva lasten liikunnan paikallistukiohjelma on mahdollistanut lähes 1,4 miljoonan euron lisätuen paikallisille hankkeille. Vuonna 1999 tukea saivat liikunnallisten iltapäiväkerhojen järjestäjät ja urheiluseurat. (Nuori Suomi ry, 1999: 4-6)

Operaatio pelisäännöt käynnistyi vuonna 1998 lajiliittojen nuorisovastaavien, seurojen ohjaajien ja lasten vanhempien toimesta. Heidän huolenaiheinaan olivat vilittiketjut, kilpailumainen liikuntatoiminta ja lapsen vähäinen kannustaminen. Tilalle haluttiin laadukkaampaa, tasavertaisempaa ja leikinomaisempaa toimintaa. (Nuori Suomi ry, 1998:12-13) Operaation tehtävänä on herättää keskustelua lasten toiminnan

arvoista ja toimintaperiaatteista urheiluseuroissa. Se toimii seuraväen kannustajana sekä antaa seuroille ja lapsille mahdollisuuden päättää ryhmän yhteisistä pelisäännöistä. Lisäksi hankkeeseen kuuluvat lajiliittojen välinen yhteistyö sekä ohjaaja- ja valmentajakoulutus. (Nuori Suomi ry, 1999:16-17)

Sinettiseuratoiminnan tavoitteena on kannustaa laadukasta nuorisotoimintaa tekeviä seuroja tarjoamalla seuroille koulutus, tiedotus- ja materiaalipalveluja sekä myöntämällä avustustukea (Nuori Suomi ry, 1998: 12-13). Tukea myönnetään usealle eri lajille. Esimerkiksi 15 lentopalloseuralle myönnettiin vuonna 2000 tukea nuorten liikunnan paikallistoimintaan noin 15 000 euroa (Kiila, 2001:24). Lajiliitot vastaavat sinettiseurojensa valinnasta ja valvovat seurojen toiminnan laatua. Tarkistusten seurauksena sinettiseuroja oli vuonna 1999 20 seuraa edellisvuotta vähemmän. (Nuori Suomi ry, 1999:16-17) Lajiliitot ovat alkaneet kiinnittää entistä enemmän huomiota junioritoiminnan laatuun. Esimerkiksi vuonna 2000 Hiihtoliitto otti sinetit pois kaikilta seuroiltaan ja laittoi ne uudelleen hakuun.

Liikkuva iltapäivä hanke perustettiin 1998. Hankkeen tavoitteena on edistää 6-12-vuotiaiden lasten koulupäivän jälkeistä liikkumista ja vähentää heidän yksinäisiä iltapäiviään. Tukea jaetaan ensisijaisesti liikuntavälineiden hankkimiseen sekä ohjaajien kouluttamiseen. Vuosi 1998 oli koulutuksen vilkkainta aikaa Lounais-Suomen, Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan alueilla, joissa koulutettiin noin 250 ohjaajaa. Etelä-Suomen, Keski-Suomen, Pohjois-Karjalan ja Hämeen osalta koulutettavien ohjaajien määrä oli noin 100. (Nuori Suomi ry, 1998:10-13)

Vuonna 2000 Liikkuva iltapäivä -toiminnassa oli mukana lähes 60 000 lasta. Toiminta on kasvattanut suosiotaan huomattavasti, sillä vuonna 1999 vastaava määrä oli 20 000 pienempi. Nuori Suomi, lääninhallitukset ja liikunnan aluejärjestöt jakoivat vuonna 2000 Opetusministeriön, Silja Linen ja Tapiola-yhtiöiden kanssa tukea koulutukseen, viestintään ja järjestöyhteistyöhön yhteensä 500 000 euroa. (Nuori Suomi ry, 1999:8) Iltapäivätoiminnassa on huomattu liikunnan positiiviset vaikutukset. Vuoden 1999 selvityksen mukaan liikunta lisääntyi iltapäiväkerhojen mahdollistaman liikuntaleikkipaikoille pääsyn johdosta. Lisäksi innostusta liikuntaan lisäsivät vapaamuotoiset liikuntatuokiot, jotka koettiin pakollisia koululiikuntatuokioita mieluisimmiksi. (Nuori Suomi ry, internetsivut) Toiminnan laajentumisen myötä myös paikallistuen määrä on kasvanut. Vuonna 2002 tukea jaettiin jo 1 170 000 euroa. (Etelä-Suomen Sanomat, 2002:28)

Lapsi ja liikuntapaikkatutkimus ja kehittämishanke käynnistyivät vuonna 1998. Hanke on Opetusministeriön tukema ja sen tarkoituksena on tuottaa ohjeita ja toimintamalleja lasten liikuntaympäristöjen kehittämisen tueksi. Tutkimukseen liittyviä kohteita on eri puolella maata. Yhteistyötä tehdään kohteiden, opetusministeriön liikuntapaikkarakentamisen yhteistyöryhmän, Nuoren Suomen sekä liikunta- ja leikkipaikkavälineitä valmistavien yritysten kanssa. Liikuntarakentamisen painopistealueeksi vuosille 2000-2003 asetettiin lapsilähtöiset lähiliikuntapaikat. (Nuori Suomi ry, 1999:14-15)

5.3 Talous

Kesko yhteistyön alkaminen kolme vuotta sitten oli Nuoren Suomen suurimpia "saavutuksia". Erilaisten kampanjoiden myötä kansan tietous Nuoresta Suomesta lisääntyi. Tunnettavuutta lisäsi se, että Keskon markkinoinnissa K-maatalous ja K-rauta käyttivät paljon Nuorta Suomea. (Karvinen, 2001) Keskon päivittäistavaraketjujen suuri paperikassikeräys tuotti vuonna 1999 reilut 50 000 euroa lasten liikunnan edistämiseen (Uutislehti 100, 2000). Nuoren Suomen tärkeimpiä yhteistyökumppaneita ovat Keskon ohella Sonera, Telia, Oy Veikkaus Ab, Carrols, Opetusministeriö, Sosiaali- ja terveysministeriö, Tapiola-yhtiöt ja Silja Line. Silja Line aloittikin helmikuussa 1999 170 000 euron keräyksen ala-asteikäisten lasten liikunnallisten iltapäiväkerhojen tukemiseksi lahjoittamalla jokaisesta matkalipusta 0,08 senttiä lasten liikunnalle. (Nuori Suomi ry, 1999:24)

Nuoren Suomen varsinaisen toiminnan kulut vuonna 2000 olivat lähes 2,2 miljoonaa euroa. Niitä olivat sektoreiden kiinteät hallintokulut kuten palkkakulut sekä lisäksi matka-, majoitus-, materiaali-, koulutus- ja vuokratkulut. Toimihenkilöiden palkkakuluihin meni vuonna 2000 noin 850 000 euroa. Toiminnan laajentumisesta johtuen varsinaisen toiminnan kulut olivat 500 000 euroa vuotta 1999 suuremmat. Henkilöstökulut kasvoivat reilulla 170 000 eurolla liikuntakampanjan aiheuttamien henkilöstöresurssien lisäyksen sekä henkilöstön vaihtuvuudesta aiheutuneiden kulujen vuoksi. Vuonna 2000 varsinaisen toiminnan tuotot muun muassa osanottomaksut ja myyntituotot olivat yhteensä 740 000 euroa. (Nuori Suomi ry, 2000: 28-31)

Varainhankinnan suurimmat tuotot vuonna 2000, lähes miljoona euroa, tulivat yritysyhteistyösopimuksista. Summa oli yli 350 000 euroa edellisvuotta suurempi. (Nuori Suomi ry, 2000:28-31) Voidaankin todeta, että yritysmaailma on alkanut kiinnostua entistä enemmän lasten liikuntaa tukevasta toiminnasta. Tavoittaahan lasten kautta myös suuren määrän aikuisväestöä, jolloin markkina-alue entisestään kasvaa. Sponsoritulojen kasvuun on varmasti osaltaan vaikuttanut myös Nuori Suomi ry:n lisääntynyt viestintä.

Tärkeimpiä tuloja sponsoritulojen ohella ovat valtion avustukset. Vuonna 2000 yleisavustusta myönnettiin yhteensä noin 1,4 miljoonaa euroa. Tästä summasta perusvaltionapu oli reilut 300 000 euroa, jolla katetaan lähinnä toiminnasta aiheutuvat kustannukset. Opetusministeriön erityisavustuksia kertyi yli 1,1 miljoonaa euroa. Summasta jaettiin suorana rahallisena tukena seuratoiminnan ja lajiliittojen hankkeille yhteensä yli 500 000 euroa sekä reilut 300 000 euroa koulutus-, viestintä- ja tutkimustoimintaan. Yleisavustusten määrä pysyi kutakuinkin samana kuin vuonna 1999. Tilikauden voitto vuonna 2000 oli 64 000 euroa. (emt. 28-31)

Nuori Suomi ry:n ja Opetusministeriön paikallistukea seuratoiminnan hankkeille jaettiin vuonna 2001 yhteensä lähes 400 000 euroa. Tukea haki 900 hanketta eri puolilla Suomea. 392 hanketta, joiden päämääränä oli alle 13-vuotiaiden lasten seuratoiminnan kehittäminen ja 13-19-vuotiaiden harraste- ja urheilutuotteiden synnyttäminen, saivat tukea. Alle 13-vuotiaiden tuen myöntämisen kriteerinä oli toiminnan laadun kehittäminen muun muassa ohjaajakoulutuksilla sekä uusien ryhmien perustamisella. Alle 13-vuotiaiden tukea myönnettiin 238 hankkeelle

ympäri maata. 13-19-vuotiaiden tukirahalla pyritään vauhdittamaan harrastetuotteiden syntymistä urheiluseuroissa. Pää tavoitteena on harrastusmaisuus, jonka avulla pyritään saamaan nuoria mukaan liikunnan pariin ilman, että liikkumiseen liittyisi kilpaurheilutavoitteita. 13-19-vuotiaiden tukirahaa sai 154 hanketta eri puolella Suomea. (Keski-Uusimaa, 2001)

Nuoren Suomen toiminnan jatkuminen on käytännössä kokonaan yritysysteistyökumppanien varassa. Tämän pohjalta on toivottavaa, että sponsoreiden kiinnostus toimintaan säilyisi ja mielellään myös kasvaisi. Jos pohtii ohjelman lähtökohtia ja peilaa niitä yritysmaailmaan, voidaan todeta, että yritysten puolelta tulevan tuen yhtenä lähtökohtana on asiakkaiden kalastus. Niin ikävää kuin ajatus toiminnan kannalta on, on se väistämätön nykyajan yritysmaailmassa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että yritykset eivät pitäisi Nuoren Suomen lapsilähtöistä toimintaa aidosti arvokkaana ja hyvänä asiana. (Karvinen, 2001)

Yritysysteistyön lähtökohtia tulkittaessa on syytä olla varovainen, sillä ristiriita sponsoreiden ja Nuoren Suomen toiminnan välillä on koko ajan väijymässä. Jotta ristiriidalta vältyttäisiin, pyritään yhteistyöyritykset hankkimaan arvoperusteisesti. Tällä tarkoitetaan lähinnä markkinointistrategiaa, jonka lähtökohtana on lapsen hyvinvointi. Tällä hetkellä yhteistyökumppaneiden tuki on lähinnä toiminnallista tukea erilaisten kampanjoiden muodossa. Juuri toiminnallinen yhteistyö on Nuoren Suomen kannalta katsottuna arvokkainta. (emt.)

Vaikka Nuoren Suomen toiminta onkin suurelta osin yrityskumppaneiden ja valtion rahoituksen varassa, tulee talouden kasvu jatkumaan. Toiminta koetaan yhteiskunnassamme merkittäväksi. Sen vuoksi varainhankinnan strategian uusiminen on tärkeä osa yhdistyksen kehittämistyötä. (Nuori Suomi ry, 1999:24-26) Kuten jo aikaisemmin todettiin ovat yhteistyösopimustulot kasvaneet vuodesta 1999 merkittävästi. Vuoden 2000 tuloslaskelman mukaan yhdistyksen talous on hyvällä mallilla. Nuori Suomi ry:n toiminta vaatii kuitenkin paljon jatkuvaa kehittämistä ja uudistumista, jotta se myös tulevaisuudessa pystyisi solmimaan yhtä arvokkaita yhteistyösopimuksia. Valtion tärkeä ja näkyvä rooli toiminnassa on varmasti omiaan lisäämään toiminnan uskottavuutta ja arvoa myös yritysmaailman silmissä.

5.4 Alle kouluikäisten liikuntaohjelma

Tässä jaksossa tutustutaan haastattelujen pohjalta Alle kouluikäisten liikuntaohjelmaan. Lisäksi tutustutaan ohjelman tarjoamien kurssien sisältöihin. Jukka Karvisen vastuualueena on Alle kouluikäisten liikuntaohjelma, jonka sisällöllisenä kehittäjänä hän on toiminut koko ohjelman historian ajan. Hän valmistui vuonna 1980 liikuntatieteiden maisteriksi Jyväskylän yliopiston liikuntakasvatuksen laitokselta. Riepu Pakoma työskentelee ohjelman assistenttina.

5.4.1 Ohjelma haastattelujen valossa

Alle kouluikäisten liikuntaohjelman tausta on SVUL:n 1980-luvun loppupuolen strategiatyössä. Silloin luotiin uutta toimintastrategiaa ja koottiin asiantuntija- ja taustaryhmiä, sillä urheiluväki halusi keskustella muiden yhteiskunnan vaikuttajien kanssa. Liikunta ja terveys oli yksi näistä ryhmistä, jonka pohdintojen tuloksena nousi esille pienten lasten liikunta. Etenkin pienten poikien pahoinvointi nousi niin isoon rooliin, että päätettiin ryhtyä toimenpiteisiin. Sen hetkiset päivähoidon työtavat ja -mallit koettiin soveltuvan paremmin tytöille. Paikallaan istuminen, hienomotoriseen ja hyvin kielelliseen toimintaan perustuvat mallit eivät tyydyttäneet pienten poikien suurta toiminnan tarvetta. Samoihin aikoihin oli myös ensimmäisiä merkkejä pienten lasten mielenterveydellisistä häiriöistä, ja pienet pojat oirehtivat jo silloin. (Karvinen, 2001)

Syksy 1990 oli lopullinen lähtölaukaus ohjelmalle. Ohjelman suunnittelussa olivat mukana opetusministeriön kulttuuripolitiikan osaston liikuntayksikkö sekä Terveyden edistämiskeskus. (Nuori Suomi ry, 1999:10) Pohdinnat kirjattiin strategiaohjelman yhdeksi kehittämiskohteeksi ja vuonna 1990 tehtiin yhteistyössä Sosiaalihuollon kanssa kehittämissuunnitelma ja -ohjelma. Alle kouluikäisten liikuntaohjelmalle haluttiin hakea taustaa ja tukea yhteiskunnallisilta vaikuttajilta ja alan maksajilta, koska urheilujärjestö ei voinut lähteä mukaan pienten lasten liikuntaan, joka kohdistui päivähoitoon. (Karvinen, 2001)

Alkuun Sosiaali- ja Terveysministeriö myönsi pienen kehittämisrahan ohjelman aloittamiseksi. Vuoden 1990 syksyllä, kun ohjelman tausta saatiin kuntoon, päätettiin lähteä liikkeelle kokeilutoiminnalla päivähoiton järjestelmän kautta, koska siellä oli kohderyhmä - lapset. Tukirahoilla teki töitä kaksi henkilöä - toinen valtakunnan tasolla, toinen toimi Espoon sosiaalitoimen alueella yhdessä neljän päiväkodin, leikkipuiston ja perhepäivähoitajien kanssa. Tällä puolen vuoden perehdyttämisyksiköllä haettiin lähinnä malleja ja sisältöjä ohjelmalle. Perehdyttämisyksikön pohjalta ovat muokkautuneet vuonna 1993 pidetyt ensimmäiset täydennyskoulutuskurssit. (emt.)

Suurimpia ja huonoimpia muutoksia ohjelman alkua ajoilta on, että yhteiskunta - Sosiaali-, terveys- ja Opetusministeriö - eivät rahoittaneet toimintaa muulloin kuin muutamana ensimmäisenä vuonna. Tämän jälkeen tukea ei vastaavilta tahoilta ole tullut, mikä on hyvin erikoista, koska pienten lasten liikunta ei ole saanut vastakaikua eikä näin kuulu varsinaisesti kenellekään. Ongelmana on, että liikunta kuuluu Opetusministeriölle ja lasten päivähoito puolestaan Sosiaali- ja terveysministeriölle. Tämä vaikeuttaa Opetusministeriön avustusten saantia, koska näiden kahden yhteiskunnan tahon välille ei rahoitukseen ole löydetty järkevää yhteistä toimintatapaa. Vaikeutena pidetään myös sitä, että lähes kaikki Opetusministeriön liikunnan tukijärjestelmät lähtevät seitsemästä ikävuodesta ylöspäin. Sosiaali- ja terveysministeriön on puolestaan ollut helppo sanoa hakemuksille ei, koska liikunnan rahoittaminen kuuluu Opetusministeriölle. (Karvinen, 2001)

Pienten lasten liikunnan kehittämisen rahoitus on viimeiset viisi vuotta ollut lähes kokonaan yritys yhteistyösopimusten varassa. Pääpiirteittäin ohjelma pyrkii toiminnalliseen omarahoitteisuuteen, vaikka emoyhdistykseltä on tullut varoja palkkakuluihin. Ohjelma on työllistänyt yhdestä reiluun kahteen henkilöä eri ajanjaksoina. Toiminnan liikevaihto on ollut 20 000-30 000 euron välillä. Liikuntaleikkikoulun mukaantulon seurauksena liikevaihto lähes kaksinkertaistui. (emt.)

Lasten päivähoidon ammattilaiset muodostavat ohjelman ydinryhmän, joka on hyvä kanava viemään ohjelman sanomaa vanhemmilla. Ammattilaisten kautta kontaktit koteihin syntyvät aidosti. Tavoitteena on tehdä yhteistyötä liikuntapainotteisten päiväkotien kanssa toiminnan kehittämiseksi; järjestää päivähoitoa ja perheitä koskevia tapahtumia; kouluttaa päivähoitohenkilöstöä. (Nuori Suomi ry, 1997:5-6) Nykyään pyritään entistä enemmän vaikuttamaan suoraan lasten vanhempiin, vaikka se ei tämän hetkisillä resursseilla kovinkaan pitkälle ole mahdollista. Kokeilematta ovat vielä neuvoloiden kanavat ja media. Varoja on saatu liikuntaleikkikoulutoimintaan, jonka kohderyhmänä ovat suureksi osaksi urheiluseurat. Muuten Alle kouluikäisten liikuntaohjelman toiminta on jatkunut lähestulkoon entisenlaisena. (Karvinen, 2001)

Ohjelman tunnettavuus lisääntyi vasta vuoden 1998 jälkeen, kun kurssien toteutus siirrettiin Helsingistä SLU:n aluetoimistoille. Koska alueet ovat itsenäisiä yksiköitä, vaihtelee toiminta suuresti eri alueilla. Alueilla on oltava kurssikalenterissaan tietty määrä kursseja ja alueellista toimintaa kontrolloidaan Nuoresta Suomesta käsin. Mikäli kursseja ei järjestetä sopimuksen mukaisesti, voidaan oikeudet niiden pitämiseen ottaa pois. Paikallistuen ansiosta toiminta alueilla on lisääntynyt, sillä tuki suhteutetaan toimintapisteiden ja mukana olevien lasten lukumääriin. Vuonna 1999 eniten tukea saivat Etelä-Suomen alueen toimipisteet, joissa liikkui 10 000 lasta. Muiden alueiden osalta jaettujen tukien suuruudet olivat kuta kuinkin samat. Etelä-Suomen jälkeen toimivimpia alueita olivat Pohjois-Savo, Lounais-Suomi, Lappi, Keski-Suomi ja Häme. (emt.)

Liikunnan markkinointi päivähoidon kentällä on viimeisen viiden vuoden aikana helpottunut. Päivähoitohenkilöstö on entistä innokkaammin ottanut vastaan tietoa pienten lasten liikunnasta ja liikunta on saanut päivähoidon piirissä myös uudenlaisen aseman. Päiväkodit ovat lähteneet ns. erikoistumisen tielle. Myös Nuori Suomi lähti noin viisi vuotta sitten rakentamaan liikuntapainotteisten päiväkotien verkostoa. Verkoston rakentaminen lähti kuitenkin varsin tahmeasti liikkeelle. Alun perin virheenä oli puhua liikuntapainotteisista päiväkodeista. Tästä ajattelutavasta onkin luovuttu ja verkostoa kutsutaan nykyään nimellä liikkuvat päiväkodit, joka on liikunnasta kiinnostuneiden ihmisten ja päiväkotien verkosto. (Karvinen, 2001)

Myös ohjelman omassa "ajatuksessa" tapahtui muutos. Puhuminen liikuntapainotteisista päiväkodeista on huono ja usein myös vaarallinen suunta. Nuoren Suomen olisi ollut helppo langeta tällaiseen kapeaan oman asiansa edistämiseen. Nuori Suomi pyrkii kuitenkin kehittämään toimintaansa entistä kokonaisvaltaisempaan suuntaan siten, että liikunnan tulee kuulua jokaisen päiväkodin arkeen; asioita tulee miettiä liikunnan kannalta; liikunta tulee sulauttaa osaksi koko päivähoidon systeemiä; sen tulee olla osa opetussuunnitelmaa ja koulutusta. Tärkeimpänä ei nähdä sitä, että päiväkodin ohjelma koostuu ainoastaan liikunnasta, vaan että tuetaan päivähoidon toimipisteitä laadukkaasti liikuntakasvatuksen toteutumisessa. (emt.)

Nykyään Nuoren Suomen vaativin tehtävä on ajaa uusi oppimiskäsitys sisään liikuntaan. Vielä on paljon parantamista siinä miten lapsen kanssa arjessa toimitaan. Liikuntakulttuurin ja urheilun yleisenä ongelmana ovat vanhanaikaiset työtavat, joita on otettu muun muassa armeijasta. Liikunnan opetuksessa on tähän päivään asti ollut autoritäärinen opetustapa. Tämän murtaminen sekä sen, miten liikuntatilanteessa voitaisiin oikeasti käyttää lapsilähtöisiä työtapoja, ongelmaratkaisuja ja liiketehtäviä, ovat vaikeita asioita, joihin usein liittyy myös organisointi- ja turvallisuuskysymyksiä. Tämän kaltaisten asioiden yhdisteleminen ja niihin soveltuvan ammattitaidon kehittäminen on nykypäivän suuri haaste. (Karvinen, 2001)

Tämän päivän trendejä ovat esiopetuksen uudistukset. Nuorella Suomella on edustus esiopetuksen työryhmissä. Syksyllä 2000 valmistui esiopetuksen uudet valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet, jossa koulutoimen raja hämärtyi entisestään. Esi- ja alkuopetuksen liittymäkohta ei enää ole selvä. Päivähoidon maailmaa voitaisiinkin viedä enemmän koulumaailmaan. Toivottavaa olisikin, että tämä linja voittaisi eikä kouluaineita siirrettäisi esiopetukseen. Näin ei myöskään liikunta jäisi ainejaossa tappiolle, mikä on sille hyvin tyypillistä, kun ollaan koulumaailmassa. Päivittäisen liikunnan tarve tulee perustella lapsen kasvun ja kehityksen kautta. Liikuntaa pitää näin ollen löytyä koulussa joka päivä jossain muodossa joko organisoituna tai vapaana toimintana. (emt.)

Ohjelman jatkumisen ja tulevaisuuden kannalta olisi tärkeää, että jokin yhteiskunnan taho kiinnostuisi asiasta ja tulisi rahoittamaan toimintaa. Kansalaisjärjestöjen näkökulmasta työ on aika raskasta ja siksi monenlaisia kysymyksiä voikin herätä, esimerkiksi miksi tietyt yritykset ovat kehittämässä lasten päivähoiton liikuntaa ja mitä tekemistä niillä koko asian kanssa oikeastaan on. Markkinoinnin lähtökohtana on aina ollut lapsen hyvinvointi ja tämän vuoksi markkinointi ei voi olla kovinkaan aggressiivista. (Karvinen, 2001)

Tällä hetkellä Alle kouluikäisten liikuntaohjelma on vaiheessa, jossa sen tulevaisuutta tulee suunnata tietynlaiseksi, sillä toiminta on vuodesta 1993 lähtien pysynyt lähestulkoon muuttumattomana. Tulos on ollut hyvä, sillä 10 000 lastentarhanopettajasta noin 3000 osallistuu kursseille vuosittain. Pohdinnan alla onkin kokonaisuuden rakentaminen. Alle kouluikäisten liikuntaohjelma voisi tulevaisuudessa olla täysin itsenäinen yhdistys, jonka hallinnointi tulisi esimerkiksi ministeriöiltä ja toiminnassa olisivat mukana kuntien sosiaalitoimet. (emt.)

Jollain aikataululla ohjelmasta tulee itsenäinen tulosityksikkö. Se edellyttää kuitenkin yhteiskunnallista rahoitusta. Vaikeutena on, että urheilulajit tavallaan omistavat Nuoren Suomen ja urheilun hallituksessa päivähoiton liikunta on varsin vieras alue. Ohjelma elää kokonaan urheilumaailman ehdoilla, vaikka tekeekin paljon muunlaista toimintaa. Urheiluorganisaatiossa nykyinen systeemi on kuitenkin osoittautunut parhaaksi vaihtoehdoksi toiminnalle. Suurimmat muutokset ohjelmassa tulevat tapahtumaan vuosien 2002-2003 aikana. (emt.)

5.4.2 Ohjelman kurssitarjonta

Kurssien sisällöt seuraavat ajan trendejä. Seikkailuliikunta kiehtoo nykyajan lapsia ja aikuisia. Huolenaiheena ei kuitenkaan ole kurssien sisällöt, vaan pikemminkin lapsen arki ja arjen sisältö päivähoitossa. Erityisesti huomiota tulisi kiinnittää lapsen oppimisen tukemiseen. Lyhytkurssien ongelmana on, että niiden avulla ei voida muuttaa toimintatapoja. 20 opintoviikon mittaisilla kursseilla, voidaan jo helpommin päästä käsiksi arjen työn muuttamiseen, vaikka niiden ei varsinaisesti kuvitella muuttavan päivähoiton arkea. Lyhytkursseja järjestetään vuosittain lähes 200, ja niille osallistuu noin 3500 päivähoitoalan ammattilaista. Luvut ovat pysyneet viime vuosina lähestulkoon samoina. (Karvinen, 2001) Koulutuksen oheen on kehitetty kevyempiä malleja muun muassa Lapsella on oikeus liikkua -tapahtuma. Lisäksi Nuori Suomi on valmistanut vuosittain päiväkoteihin lähetettävän ideapaketin, jonka avulla päiväkodit voivat itse toteuttaa toimintaa lapsille. (Pakoma, 2001)

Kurssit on suunnattu lähinnä lastentarhan- ja luokanopettajille sekä seurojen pienten lasten liikuttajille. 20 ja neljän opintoviikon mittaisia kursseja järjestetään Vierumäellä, Virpiniemen Liikuntaopistolla, Varalan Urheiluopistolla sekä Lapin Liikuntakeskuksessa. Kurssien opintoviikot on määritelty yliopistojen opintoviikkojärjestelmän mukaisesti. Vaikka kursseilla ei ole yliopistojen hyväksyntää, voidaan 20 opintoviikon mittainen kurssi rinnastaa vastaamaan abbrobaturtasoa. Kurssit eivät kuulu pakollisina opintoina lastentarhanopettajien koulutusohjelmaan, mutta joissakin urheiluopistoissa ne

voidaan korvata vapaaehtoisina opintoina. Pidempikestoiset kurssit ovat olleet erittäin suosittuja, vaikka kävijämäärät ovatkin paljon lyhytkursseja pienempiä. Kursseille osallistujat ovat yleensä samoja henkilöitä, jotka ovat jo aktiivisesti mukana Nuoren Suomen toiminnassa. Koulutus voidaankin nähdä pätevien henkilöiden uudelleen pätevoittämisenä. Toivottavaa olisi myös, että nämä aktiivisimmat toimisivat kentällä Nuoren Suomen ideologian mukaisesti ja olisivat toiminnassa mukana muun muassa kouluttajina. (Pakoma, 2001)

Vuonna 1999 päästiin asetettuihin tavoitteisiin - 190 aluekurssiin, joille osallistui 2836 päivähoidon ammattilaista. Yhdeksällä alueella toimi vuoden lopussa 66 kouluttajaa. Kurssi- ja osanottajamäärät ovat kasvaneet tasaisesti vuodesta 1992. (Taulukko 1) Vuonna 1993 järjestettiin 70 kurssia, joille osallistui 1373 henkilöä; vuonna 2000 järjestetyillä 152 kurssilla oli 2187 osanottajaa. Nassikkapaini ja Virikkeitä alle kouluikäisten liikuntakasvatukseen ovat olleet suosituimpia kursseja. Myös Seikkailu ja Virikkeitä liikkuviin leikkeihin kurssit ovat kasvattaneet suosiotaan. (Nuori Suomi ry, 1999: 10-12)

TAULUKKO 1. Alle kouluikäisten liikuntaohjelman
kurssimäärät vuosina 1992-2001

VUOSI	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01
Virikkeitä lasten liikuntaan	23	41	52	21	37	54	27	33	13	12
Alle kouluikäisten...	6	16	10	11	20	15	17	5	2	
Tempuilleen taitavaksi	3	13	14	10	4	8	14	7	7	1
Nassikkapaini			10	30	47	52	34	33	17	15
Pallotellen			5	3	3	1	5	19	14	13
Viikarit veteen			1	1	1	2	2	3	2	
Senioritansseja junioreille				3	3	5	3	2	3	
Esiopetusta Liikunnan...					17	24	19	16	19	5
Virikkeitä liikkuviin...						1	23	28	22	7
Seikkailu				4	3	17	37	34	33	22
Leikitellen luistimilla							1	7	9	12
Sujuvasti suksilla							1	3	3	7
Muut koulutukset				2	2	3			8	
KURSSIT YHTEENSÄ	32	70	92	85	137	182	183	190	152	94

* 2001 kursseihin on laskettu 10.8.2001 mennessä pidetyt kurssit

Positiivista toiminnan kannalta on, että kurssi- ja osanottajamäärät ovat vuosi vuodelta lisääntyneet. Kuitenkin vuoden 1999 jälkeen lukumäärät ovat jonkin verran laskeneet. Tähän voi yhtenä syynä olla perheisiin kohdistunut lisääntynyt urheilutarjonta. Liikuntapainotteista toimintaa tarjoavat nykyään niin lajiliitot, kunnat kuin yhdistyksetkin.

Kurssimäärien laskuun voi osaltaan vaikuttaa vähäinen kiinnostus talvilajeja kohtaan. Tämä voi johtua siitä, että moni taho eri alueilla, esimerkiksi Suomen Latu, järjestää lapsille luistelu- ja hiihtokursseja; päiväkodeissa voi olla pulaa hiihto- ja luisteluvälineistä ja välineiden hankkiminen tulee liian kalliiksi; Etelä-Suomessa ei monena talvena ole huonojen keliolosuhteiden vuoksi mahdollisuutta harrastaa talvilajeja. Vähäinen innostus osallistua Viikarit veteen kurssille voi johtua muun muassa siitä, että uimahallivuoroja on vaikea saada ja ne ovat kalliita. Ongelmia on myös pienemmällä paikkakunnilla, joissa ei ole omaa uimahallia. Lasten kuljettaminen toisen kunnan uimahalliin tulee kalliiksi. Tällaiset taloudelliset esteet voivat osaltaan vähentää lastentarhanopettajien mahdollisuuksia ja mielenkiintoa osallistua kursseille. (Pakoma, 2001)

Jos alueet todella panostaisivat markkinointiin, kurssilaisten määrä voisi vuodessa moninkertaistua. Riippuu alueesta, kuinka innokasta koulutustoiminta on. Alueilla on usein valikoimissaan vain muutama kurssi, joihin heillä on kouluttajat. Myös tämä on syy siihen, että kurssitarjonta ei jokaisella alueella ole monipuolista. Markkinointi onkin nykyään enimmäkseen sitä, että tieto suosituimmista kursseista kulkee "puskaradion" välityksellä. (emt.)

Alle kouluikäisten liikunnan perusteet

Kurssilla keskustellaan pienten lasten liikunnan perusteista. Tavoitteena on hahmottaa urheilun merkitystä osana lapsen kokonaisvaltaista kehitystä; oppia ymmärtämään liikuntakasvatuksen periaatteita ja perusteita lapsen oppimisesta ja opettamisesta. Lisäksi kurssilla annetaan erilaisia malleja ja ideoita päiväkodin liikuntatuokioiden suunnitteluun sekä vinkkejä erilaisten sisältöjen ja materiaalien käyttöön. (Nuori Suomi ry, 1994a: 5-41)

Tempuilleen taitavaksi

Kurssilla käydään läpi miten lapsi hallitsee kehoaan, perusliikkeitä sekä taito- ja kuntotekijöitä. Kurssilla tutustutaan erilaisiin menetelmiin, jotka soveltuvat käytettäväksi sisällä ja ulkona. Lisäksi tutustutaan menetelmien toteuttamiseen erilaisissa ympäristöissä erilaisten välineiden avulla (Nuori Suomi ry, 1994e:4-22).

Pallotellen

Kurssilla käydään monipuolisesti ja leikkien läpi sisä- ja ulkopallopelejä; opitaan pyörittämään, heittämään, pompottamaan, ottamaan kiinni, lyömään ja potkimaan palloa. Lisäksi tutustutaan erityyppisiin ja -kokoisiin palloihin, mailloihin ja muihin erilaisiin ja hauskoihin välineisiin. (Nuori Suomi ry, 1994d)

Viikarit veteen

Kurssilla käydään läpi suunniteltuja tuokioita, jotka on suunniteltu lähinnä kolmesta kuuteen vuotta vanhojen lasten veteen totutteluun, leikkiin ja alkeisuintiin. Seikkailuja, satuja, leikkejä, lauluja ja välineitä käytetään apuna opetuksessa. (Nuori Suomi ry, 1996b).

Senioritanssia junioreille

Kurssin jokaisella tanssilla on oma musiikkinsa, ja jokaisen seuratanssin taustalla löytyy jokin tietty seikkailu tai satu, joka helpottaa oppimista. Tanssit kehittävät lasten rytmii- ja ilmaisukykyä sekä koordinaatiota. Senioritanssien avulla voidaan tukea päivä- ja vanhainkodin välistä vuorovaikutusta. (Karvinen, 1995: 5)

Esiopetusta liikunnan keinoin

Kurssin keskeinen tavoite on tukea lapsen kokonaiskehitystä liikunnan avulla. Lapsen liikunnalliset perusvalmiudet muodostavat perustan, joka urheilun avulla tukee affektiivista ja kognitiivista kehitystä. Kaikki tehtävät on suunniteltu niin käytännöllisiksi kuin mahdollista. (emt.)

Seikkailu

Seikkailuliikunta perustuu perusliikkeisiin ja se auttaa käsittelemään pelkoa ja jännitystä. Kurssilla käsitellään turvallisuuskysymyksiä ja kasvattajan roolia seikkailuliikunnassa. Lisäksi käydään läpi seikkailutapahtumien suunnittelua ja toteutusta, sekä annetaan seikkailuliikunnan käytännöllisiä esimerkkejä ja kokemuksia. (Lehto, 1997)

Leikitellen luistimilla

Kurssilla käydään läpi ominaisuuksia, joita hyvältä luistimelta vaaditaan. Harjoittelu aloitetaan helpoilla alkeisliikkeillä kävellen, ja kehitetään edelleen liikkeiksi leikkien ja pelien avulla. Kurssilla opitaan talvileikkejä ja -pelejä. (emt.)

Sujuvasti suksilla

Hiihto on lasten perinteinen ja monipuolinen liikuntamuoto. Kurssilla käydään läpi hiihtovarusteet sekä niiden huoltaminen. Lisäksi opetellaan hiihdon perusteet ja harjoitellaan leikkejä, jotka soveltuvat suksille. (emt.)

Virikkeitä liikkuviin leikkeihin

Kurssilla käydään läpi tavallisia leikkejä, joita on muunneltu liikuntaleikeiksi. Apuna käytetään erilaisia telineitä ja välineitä. Kurssilla pyritään käyttämään paljon eri aisteja sekä kokeillaan erilaisia rentoutustapoja. (Nuori Suomi ry, 1994c:7)

Virikkeitä lasten liikuntaan

Kurssin tarkoituksena on, että lapsi oppisi liikkumisen ja harjoituksen avulla oivaltamaan ja oppimaan itsenäisesti. Aktiviteetteja ja leikkejä testataan yksinkertaisten, käytettävissä olevien ja monipuolisten urheiluvälineiden ja materiaalien avulla. Yleisenä tavoitteena kurssilla on kartoittaa liikunnan merkitystä yhtenä lapsen kehityksen osa-alueena ja neuvoa miten perusliikuntaa tulisi ohjata. Lisäksi tavoitteena on lisätä ymmärtämystä sille, että liikunta on sidoksissa lapsen kehitykseen. Kurssi painottaa liikunnan asemaa lapsen motorisessa, kognitiivisessa ja affektiivisessä kehityksessä. Kurssi antaa ohjaajille ja kasvattajille valmiuksia lapsen liikuntakasvatusta koskeviin asioihin. (emt. 7)

Nassikkapaini

Kurssilla annetaan neuvoja miten lasta tulisi opettaa turvallisesti. Nassikkapaini on vaihtoehto, joka toimii myös pienissä tiloissa ja soveltuu nuorimmille lapsille. Se on hyväksyttyä kamppailua, fyysistä kontaktia, tasapainoilua, koordinaation kehittämistä jne. Kurssi sisältää pari- ja gladiaattoripainin sekä painikamppailun. Paripaini käsittää perusliikunnan ja kehittää perusvalmiuksia sekä opettaa lasta tutustumaan vastustajaan. Painikamppailussa lapsi oppii sietämään leikin tuottamaa psyykkistä ja fyysistä stressiä. Tämän katsotaan soveltuvan erityisen hyvin vilkkaille lapsille. Gladiaattoripainissa harjoitukset on suunniteltu kehittämään lapsen tasapainoa. Eräs tärkeimmistä lähtökohdista kurssilla on, että lapsi ei leiki välineillä vaan samanikäisten lasten kanssa. (Nuori Suome ry, 1996a: 4-5).

6 TAPAUSTUTKIMUS ALLE KOULUIKÄISTEN LIIKUNTAOHJELMAN KURSSEISTA

Tapaustutkimuksen kohteena olivat Hämeen Liikunta ja Urheilun järjestämät Alle kouluikäisten liikuntaohjelman kurssit. Tutkimuskohteen valintaan vaikutti ensisijaisesti henkilökohtainen mielenkiinto tutkia Alle kouluikäisten liikuntaohjelman kursseja. Kohteen valintaan vaikutti lisäksi Hämeen Liikunta ja Urheilun tarve kartoittaa kurssien vaikutuksia ja kurssilaisten mielipiteitä sekä asenteita Lahden alueella. Tapaustutkimuksella pyrittiin keräämään tietoa mitä mieltä kursseille osallistuneet yleisesti olivat kursseista. Mukaan tutkimukseen otettiin Virikkeitä alle kouluikäisten liikuntakasvatukseen - sekä Nassikkapainikurssit, koska nämä kurssit olivat olleet osanottajamääriltään suosituimpia.

Tutkimus selvitti vaikutuksia ja asenteita, joiden oli tarkoitus vastata tutkimusongelmaan: Mitä vaikutusta Alle kouluikäisten liikuntaohjelman kursseista on ollut päivähoitohenkilöstön liikuntakasvatustyössä? Kyselyn avulla pyrittiin löytämään vastauksia kysymyksiin: miten kurssilaiset olivat kokeneet kurssit, painottivatko kurssit niitä asioita, jotka koettiin tärkeiksi pienten lasten liikuntakasvatuksessa, mikä oli motorisen kehityksen merkitys työnsuunnittelussa, kuinka tärkeää oli perustaitojen hyvä tuntemus, pyrkivätkö kurssit edistämään liikuntakasvatusta.

Tutkimuksen arviointistrategiana käytettiin sekä yksilö- että tavoitesuuntautunutta arviointia. Kurssille tai koulutukselle asetetut tavoitteet ovat tärkeitä lähtökohtia arviointitutkimukselle. (Forsberg, 1984:138-141) Jotta tutkimustuloksista olisi saatu mahdollisimman luotettavaa tietoa, suoritettiin kurssiarviointi noin vuodesta puoleentoista vuoteen kurssien jälkeen. Kurssin lopulla tehty kurssiarviointi ei välttämättä luo parhainta kuvaa kurssin sisällöstä, sillä esimerkiksi kurssin hyvä ilmapiiri voi vaikuttaa osanottajiin niin, että heille jää liiankin positiivinen kuva kurssista ja sen sisällöstä. (Aho, 1998:8)

Tutkimusmenetelmäksi valittiin kyselytutkimus, joka oli verrattain helppo ja nopea menetelmä. Lisäksi tutkimukseen voitiin ottaa mukaan useampia henkilöitä, jolloin tutkimusotosta saatiin suuremmaksi. Tutkimuksen reliabiliteettia ja validiteettia pyrittiin lisäämään suunnittelemalla kysymykset mahdollisimman selkeiksi. Kysymykset muotoiltiin vanhojen ja testattujen lomakekysymysten avulla. Näin pyrittiin vähentämään mahdollisia tulkintaongelmia ja haluttomuutta vastata kysymyksiin.

Kyselytutkimuksen validiteetti on aina riippuvainen vastaajista ja jokainen henkilö tulkitsee tutkimuksen omalla tavallaan. Tämä ilmenee muun muassa siinä kuinka halukkaita ja huolellisia henkilöt vastatessaan ovat. Tulosten luotettavuutta ja pysyvyyttä pyrittiin parantamaan välttämällä virheitä tulosten kirjaamisessa ja analysoinnissa. Lisäksi koehenkilöt saivat olla anonyymejä. Huolimatta huolellisista valmisteluista, joidenkin kysymysten kohdalla oli nähtävissä, että ne oli ymmärretty eri tavalla kuin tutkija oli ajatellut.

Kysymykset olisi joiltain osin voitu laatia toisin, mutta ongelmaksi muodostuivat kieliongelmat. Lopputyö tehtiin ruotsin kielellä ja kyselyosa suomen kielellä. Lopputyön ohjaaja ei siis pystynyt avustamaan suomenkielisten kysymysten laatimisessa.

Yhteenveto kurssien ajankohdista, osanottajamääristä ja kyselyn postituksesta

Kurssilaisten arviot kursseista kerättiin kyselylomakkeen avulla ja käsiteltiin tilastotieteellisin menetelmin. Kaikki tutkimuksessa mukana olleet henkilöt (77 henkilöä) työskentelivät lasten päivähoidon parissa mikä oli tärkeä kriteeri erityisesti sen vuoksi, että he olivat päivisin eniten tekemisissä pienten lasten kanssa. Tutkimus toteutettiin Lahden alueella postikyselynä ja tutkimuksen kokonaisotos koostui 77 henkilöstä. Henkilöiden nimi- ja osoitetiedot saatiin Hämeen Liikunta ja Urheilusta.

Kysely (liite 2) postitettiin 77 henkilölle, jotka olivat osallistuneet kursseille vuosina 1996 ja 1997. Vuosien 1996 ja 1997 aikana järjestetyt kurssit valittiin, sillä niiden järjestämisestä oli kulunut jo aikaa, ja haluttiin nimenomaan selvittää kurssilaisten mielipiteitä kursseista pidemmän ajan jälkeen. Kyselylomake lähetettiin 15. toukokuuta 1997 yhteensä 77 (73 naista, 4 miestä) päivähoitoalalla työskentelevälle henkilölle. Palautuspäivään 23. toukokuuta 1997 mennessä kyselyjä oli palautettu 18 kappaletta. Jotta kyselyjä palautettaisiin enemmän, lähetettiin kaikille muistutuskirje 29. toukokuuta 1997. Muistutuskirjeen (liite 3) jälkeen kyselyjä palautettiin vielä 19 kappaletta. Lopullinen palautettujen kyselyjen määrä oli siis 37.

Kokonaisotokseen valittiin ainoastaan ne kurssilaiset (77 henkilöä), jotka olivat työssä päivähoitoalalla. Otoksessa mukana olleet henkilöt valittiin seuraavasti: 10. lokakuuta 1996 järjestetyille Nassikkapainikurssille osallistui 20 lasten päivähoidon parissa työskentelevää henkilöä; 30. marraskuuta 1996 pidetyille Virikkeitä kurssille osallistui seitsemän henkilöä päivähoidon piiristä; 4. joulukuuta 1996 järjestetyillä kurssilla oli yhteensä 14 päivähoitoalalla työskentelevää henkilöä, joille lähetettiin kyselylomake. Sama kurssi järjestettiin myös 9.12.1996 ja 11.12.1996. Ensimmäiseltä kurssilta otettiin mukaan tutkimukseen 20 päivähoitoalan henkilöä. Toisella kurssilla 14 henkilöä oli mukana tutkimuksessa. Viimeinen tutkimukseen valittu kurssi, Virikkeitä alle kouluikäisten liikuntakasvatukseen, järjestettiin 22.1.1997. Kurssilla oli kuusi lasten päivähoitoalalla työskentelevää henkilöä, joille lähetettiin kysely.

Kyselylomake käsitti 20 kysymystä, jotka olivat molempien kurssien osalta samanlaisia. Taulukosta 2 näkyy kato ja vastausprosentti tutkittujen kurssien osalta sekä kyselyn kokonaiskato (51,5%) ja vastausprosentti (48,5%). Nassikkapainikurssilaisten määrä tutkimuksen 77 henkilön otoksesta oli 64 henkilöä eli 83,2 prosenttia kokonaisotoksesta. Kyselyn palautti heistä 28 henkilöä, joten Nassikkapainikurssin osalta kato oli 46,4 prosenttia ja vastausprosentti 36,7. Virikkeitä kurssille osallistuneita henkilöitä oli kaikkiaan 13. Heistä yhdeksän palautti kyselyn. Tämän vuoksi sekä vastausprosentti (11,8%) että kato (5,2%) jäivät Virikkeitä kurssin osalta pieniksi. Luvut on hyvä ottaa huomioon yksittäisten kursien osalta, sillä keskimäärin puolet molempien kurssien osallistujista vastasi

kyselyyn. Vastaamatta jättäneitä ei ole luokiteltu, joten heidän kohdallaan voidaan vain todeta, että joko posti ei tavoittanut heitä tai kiinnostusta vastaamiseen ei yksinkertaisesti ollut. Palautetuista kyselyistä ei myöskään ollut tarkasti nähtävissä milloin ja mille tutkituista kursseista vastaaja oli osallistunut.

TAULUKKO 2. Otos, palautetut kyselyt ja kato

KURSSI	LÄHETETYT		PALAUTETUT		KATO	
	Määrä	%	Määrä	%	Määrä	%
Nassikkapaini	64	83,2	28	36,7	36	46,4
Virikkeitä...	13	16,8	9	11,8	4	5,2
YHTEENSÄ	77	100	37	48,5	40	51,5

Koska kyselyyn vastanneiden määrä oli pieni, eivät tutkimustulokset ole kovinkaan pitkälle yleistettävissä. Kuitenkin kyselyn pohjalta voidaan hyvin nähdä lasten päivähoitoalalla työskentelevien henkilöiden kiinnostus ja myönteinen suhtautuminen liikuntakasvatusta tukevia kursseja kohtaan. Kurssit koetaan tervetulleina ja hyvinä koulutusmahdollisuuksina. Voidaan todeta, että liikunta on vähintäänkin yhtä tärkeä osa lasten kasvatusta kuin mikä tahansa muu yksittäinen päivähoiton osa-alue. Huomion arvoinen seikka on myös se, että kokonaisotoksesta (77 henkilöä) jopa puolet (37 henkilöä) vastasi kyselyyn, vaikka kurssien järjestämisestä oli jo kulunut aikaa.

Tutkimus tehtiin Hämeen liikunta ja urheilun Lahden toimistolle ja oli tarkoitettu vain Lahden alueella kurssitetulle lasten päivähoidon henkilöstölle. Tästä syystä tutkimuksen kokonaisotokseksi otettiin 77 henkilöä. Hämeen alue ei koulutusten osalta kuulu aktiivisimpiin alueisiin, joten Lahti alueena ei ehkä yksistään ollut paras mahdollinen valinta tutkimuskohteeksi. Mukaan olisi ollut hyvä ottaa myös muilla alueilla kurssitettuja henkilöitä, jolloin tutkimuksen kokonaisotoksesta olisi tullut suurempi. Tutkimustulosten yleistettävyydestä alueellisesti olisi näin saatu arvokasta tietoa. Jotta tuloksista olisi saatu luotettavampaa ja monipuolisempaa tietoa, olisi tutkimuksen otokseen kannattanut ottaa mukaan kaikki Lahden alueella kurssitetut henkilöt, ei ainoastaan päivähoitoalalla toimivat ihmiset. Näin olisi ollut mahdollista saada tietoa muun muassa siitä mitä mieltä urheiluseurojen ohjaajat ovat Alle kouluikäisten liikuntaohjelman kursseista.

6.1 Tulokset

Tässä jaksossa käydään läpi kyselyn kysymyksiä sekä saatuja vastauksia. Lisäksi selvitetään Alle kouluikäisten liikuntaohjelman teorian toteutumista ja soveltumista kursseilla. Tulosten analyysissä on käytetty aritmeettista keskiarvoa, frekvenssijakaumia sekä ristiintaulukointia.

6.1.1 Kurssien vaikutukset päivähoitohenkilöstön työhön

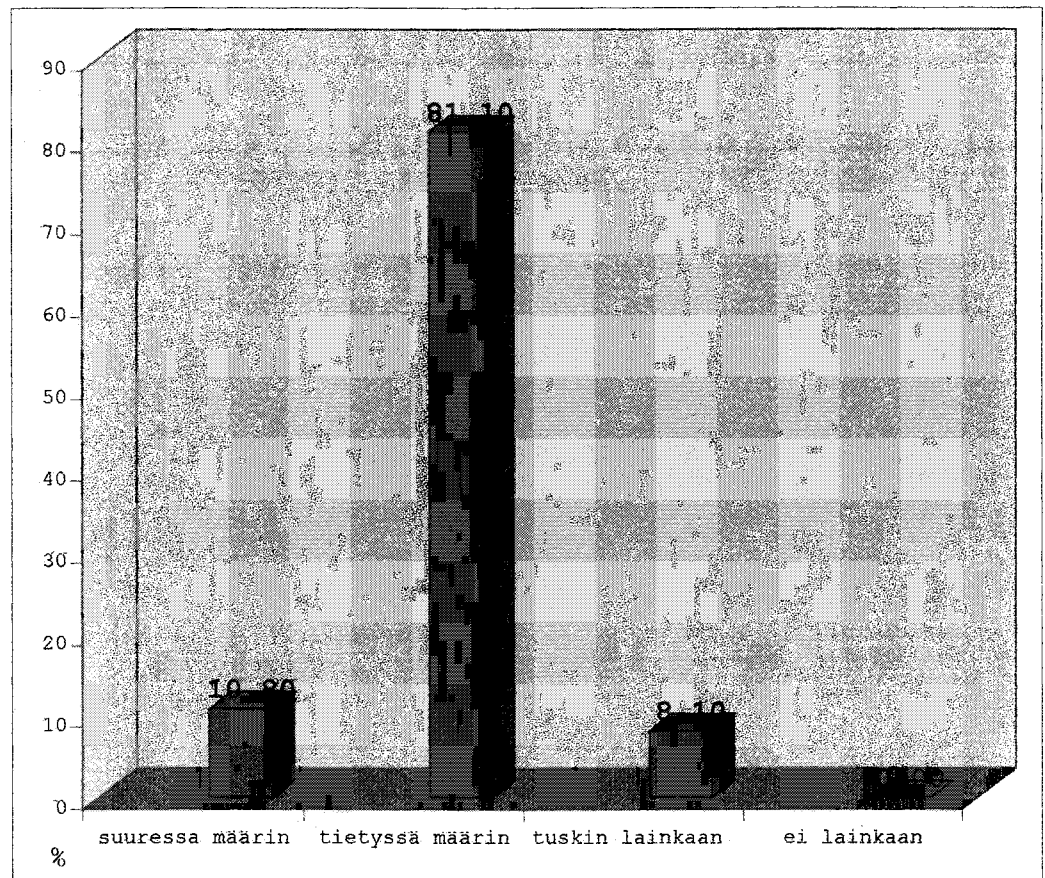
Vastaajia pyydettiin kuvailemaan uutta työtapaa, joka heille oli syntynyt kurssin jälkeen. Muuttunutta työtapaa analysoitiin viisiasteikollisella muuttujalla: 1=erittäin inspiroiva - 5=erittäin inspiroimaton. Taulukossa 3 näkyy, onko tutkituilla kursseilla ollut vaikutusta vastaajien ammatillisiin taitoihin ja olivatko vanhat työtottumukset muuttuneet. Kurssien keskiarvot, 2,3 ja 2,4, tukevat hyvin saatuja tuloksia. Sekä Nassikkapaini-että Virikkeitä -kurssi arvioitiin jonkin verran inspiroivaksi, selkeäksi, selventäväksi, osaavaksi ja strukturoiduksi. Kurssit myös vaikuttivat työtapoihin ja niillä oli ollut vaikutusta vastaajien ammatillisiin taitoihin. Myös vanhat työtottumukset olivat kurssien jälkeen jonkin verran muuttuneet.

TAULUKKO 3. Muuttunut työtapa kurssien jälkeen

N		1 Erit- tään	2 jonkin verran	3 Kohta- laisesti	4 jonkin verran	5 Erit- tään	
37	Inspiroiva	12	18	7			Inspiroimaton
37	Osaava	7	19	10	1		Osaamaton
37	Tiukka		2	17	13	5	Joustava
37	Selventävä	7	20	10			Pirstaleinen
37	Jäsentynyt	5	23	8			Jäsennöimätön
37	Selkeä	7	20	10			Epäselvä

Taulukon 3 vastaukset tukevat myös ohjelman teorian varhaiskasvatuksen liikunnan tavoitteita. Koska työtavat olivat muuttuneet kurssien jälkeen, olivat kurssilaiset todennäköisesti alkaneet kiinnittää enemmän huomiota tutkituilla kursseilla painotettuihin asioihin (ohjaajan rooli, liikuntaleikkien merkitys eri taitojen oppimisessa, kehityksen tukeminen). Vastauksista heijastuu myös koko Nuori Suomi ohjelman perusedellytys, jossa liikkuminen lähtee lasten omista tarpeista ja edistää heidän kokonaisvaltaista kehitystään antaen heille onnistumisen elämyksiä (Nuori Suomi ry, 1997:2).

Kuvion 2 mukaan yli 80 prosenttia vastaajista koki kursseilla olleen tietyssä määrin näkyvää ja tuloksellista vaikutusta työhön. Kurssit olivat antaneet ideoita ja neuvoja uusista ja vanhoista leikeistä sekä välineiden valmistuksesta. Vastaajat kokivat kurssien kuitenkin olevan enemmän ideoiden synnyttäjiä kuin uuden oppimista, mikä onkin hyvin tyypillistä lyhytkursseilla.

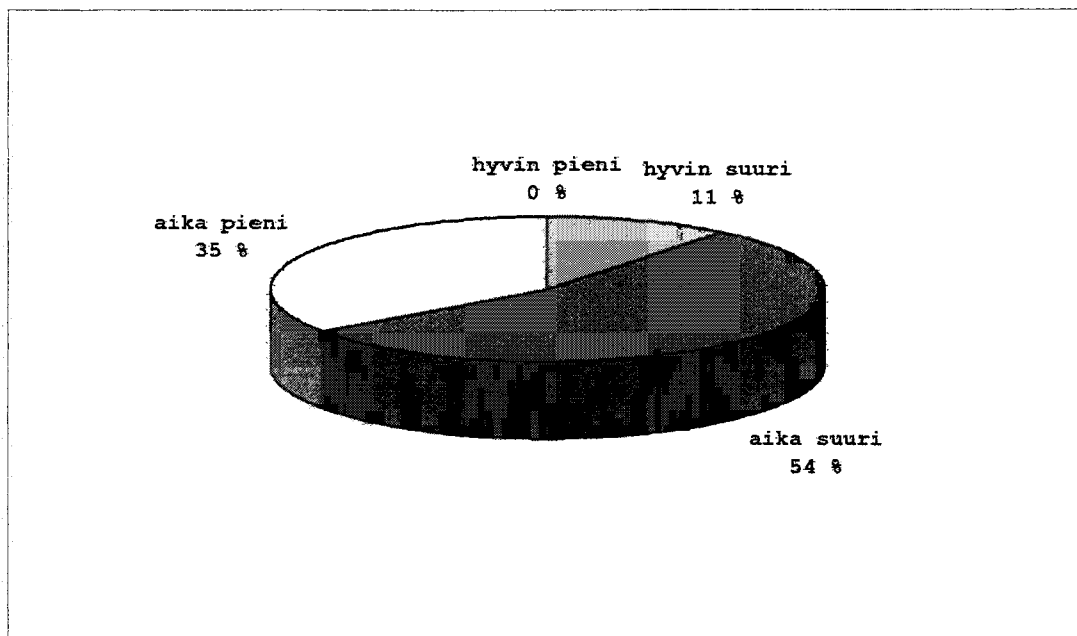

KUVIO 2. Kurssien vaikutukset vastaajien työhön

Kolmen Nassikkapainikurssille osallistuneen henkilön mielestä kurssista oli ollut tuskin lainkaan tuloksellista tai näkyvää vaikutusta. Tällaiset mielipiteet johtuvat mahdollisesti siitä, että kurssilla opitut taidot koettiin liian vaikeiksi eikä niitä sen vuoksi voitu käyttää samalla tavoin

nuorimpien lasten opetuksessa. Muun muassa painiotteiden ja -liikkeiden soveltaminen joidenkin lasten ikäryhmiin voitiin kokea vaikeaksi. Kysymys saattoi myös olla vaikeaselkoinen. Vastaja on voinut ymmärtää, että kysymyksellä haettiin työtavoille radikaalimpaa muutosta. Tämän vuoksi he eivät ehkä tulleet ajatelleeksi, että myös leikki-ideat ja uudet välineet olivat osa kysymystä.

Tutkimuksessa arvioitiin työssäolovuosien vaikutusta motorisen kehityksen merkityksen lisääntymiseen kurssien jälkeisessä työsuunnittelussa. Työssäolovuodet luokiteltiin 1=1-5, 2=6-10, 3=11-15, 4=16-20 ja 5=21-26 vuotta työskennelleiden ryhmiin. Vastaajien mielestä kursseilla oli ollut pieni merkitys siihen, että työn suunnittelussa alettiin kiinnittää enemmän huomiota motoriseen kehitykseen. Työssäolovuosien perusteella vastaajaryhmästä voitiin erottaa 1-5 vuotta työskennelleiden ryhmä. Heidän kohdallaan motorisen kehityksen merkitys työsuunnittelussa oli lisääntynyt eniten. Tämä voi osaltaan johtua vähäisestä työkokemuksesta, jolloin uusista asioista otetaan enemmän irti ja niihin kiinnitetään herkemmin huomiota.

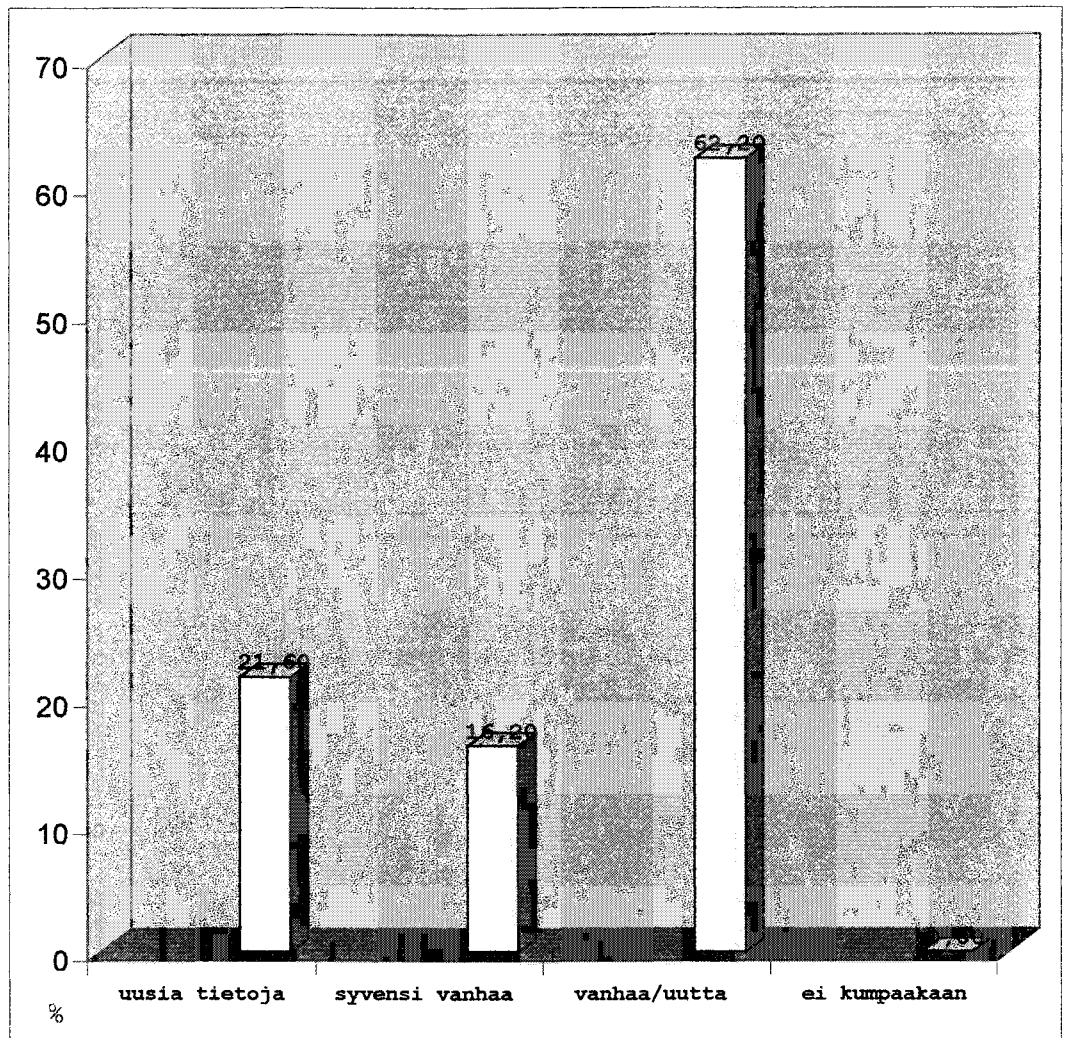
KUVIO 3. Motorisen kehityksen merkitys työnsuunnittelussa kurssien jälkeen

54 prosenttia kaikista kyselyyn vastanneista oli sitä mieltä, että motorisen kehityksen merkitys työnsuunnittelussa kurssien jälkeen oli vähintäänkin ollut aika suuri. (Kuvio 3) He alkoivat kiinnittää enemmän huomiota motoriseen kehitykseen kurssien jälkeen tai huomioivat sen merkityksen lasten kasvatuksessa eri tavalla kuin ennen. Lisäksi kurssit antoivat työhön lisää tietoa ja hyviä ideoita. Tiedot olivat myös olleet käyttökelpoisia päivähoitotyössä.

Motorinen kehitys ja motoriset tekijät kuten fyysinen kunto ja perusliikuntataidot ovat keskeisellä sijalla myös Alle kouluikäisten liikuntaohjelman teoreettisessa sisällössä. Ennen kuin lapselle voidaan opettaa erilaisia urheilulajeihin liittyviä taitoja, on hänen hallittava perustaidot kuten liikkuminen, esineiden käsittely ja tasapainotaito. Jotta liikkuminen olisi mielekäästä ja ylipäättään mahdollista, on perustaitojen osaaminen

välttämätöntä. (Numminen, 1996:24-31) Päivähoidossa nämä asiat tulevat selvästi esille, sillä lapset kehittyvät samankin ikäluokan sisällä hyvin yksilöllisesti. Tämän vuoksi niin kurssit kuin teoriakin painottavat ohjaajan roolia lapsen kehityksessä. Toiminnan on lähdettävä lapsen omista tarpeista edistäen tämän kokonaisvaltaista kehitystä ja tuottaen onnistumisen elämyksiä (Nuori Suomi ry, 1997:2).

Kuviosta 4 näkyy, että yli puolet (62,2%) vastaajista koki kurssien antavan uutta sekä syventävän vanhaa tietoa pienten lasten liikuntakasvatuksesta. Osalle vastaajista kurssit antoivat täysin uutta tietoa. Näin kokivat henkilöt, jotka olivat työskennelleet päiväkodissa 1-5 vuotta. Onkin melko selvää, että tällaiset henkilöt ovat alttiimpia uusille asioille, koska omat työtavat ja rutiinit ovat vasta kehittymässä. Lisäksi kurssien merkitystä vastaajien keskuudessa lisää se, että kaikki vastaajat olivat jatkossa kiinnostuneita osallistumaan kursseille. 32 henkilöä 37:stä piti kurssien vaikutusta suurena. Loppujen vastaajien mielestä kurssien vaikutukset olivat olleet vähäisempiä, mutta silti heidänkin kohdallaan kursseilla oli ollut jonkinlaista vaikutusta.

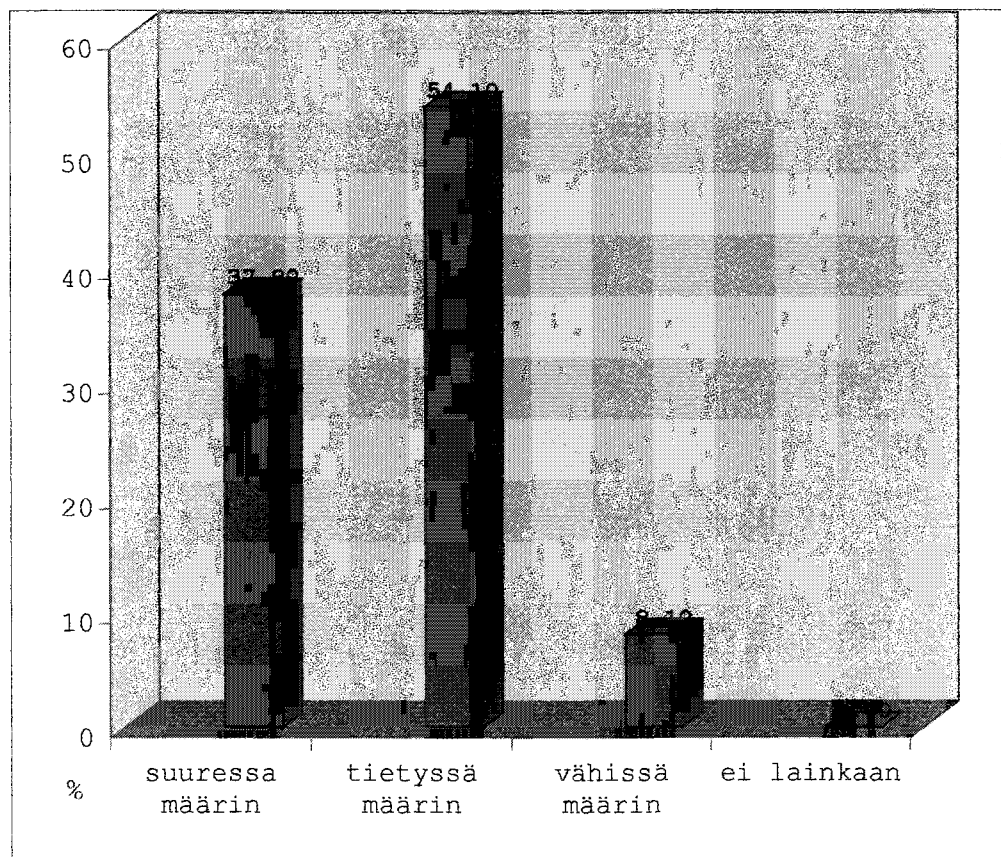

KUVIO 4. Kurssien kokonaisvaikutus vastaajiin

Vaikka vastaajien määrä kyselyssä jäikin pieneksi, voidaan vastausten perusteella pitää kursseja hyvinä virikekursseina alan ihmisille. Kuitenkin on muistettava, että kursseille osallistuvat pitkälti samojen päiväkotien työntekijät ja erityisesti päiväkodit, jotka jo toiminnassaan painottavat enemmän pienten lasten liikuntaa. Tämä tuli esille myös Riepu Pakoman haastattelussa antamissa kommentteissa.

6.1.2 Kurssien liikuntakasvatuksellinen anti

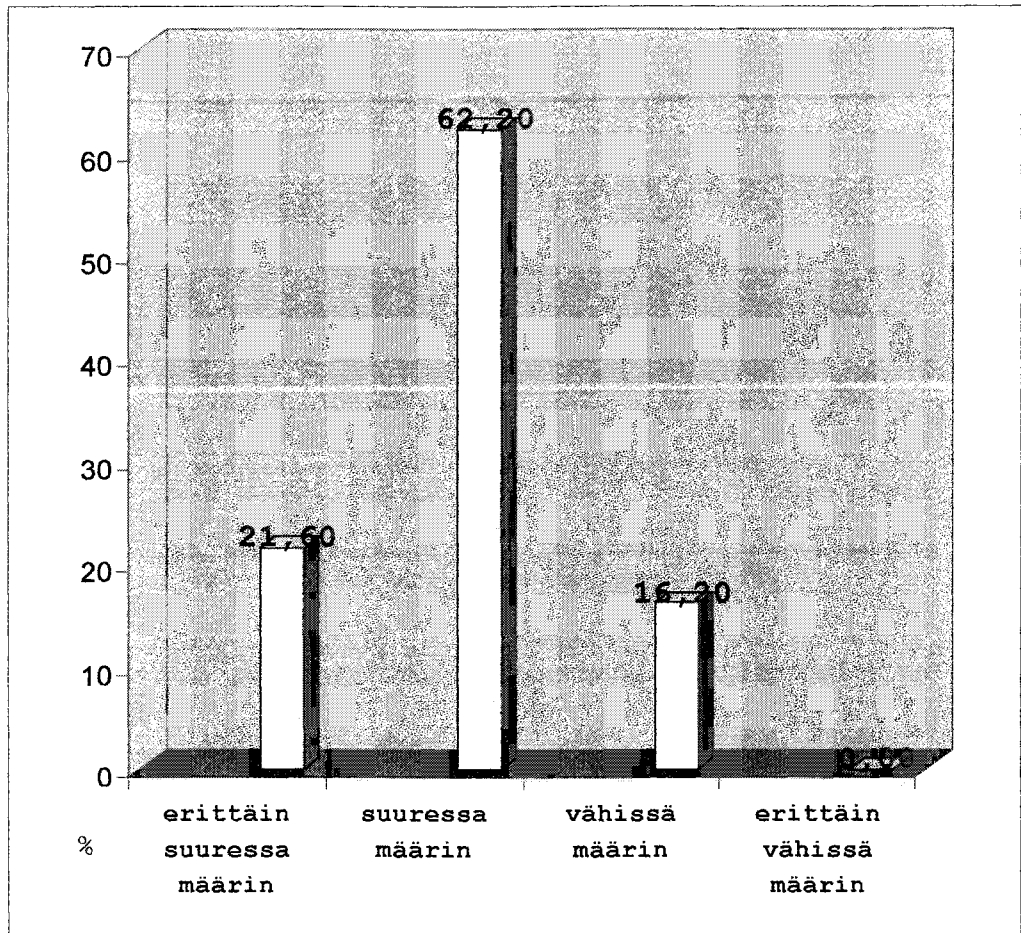
Kuvion 5 mukaan noin 92 prosenttia kaikista vastanneista oli sitä mieltä, että kurssit olivat jossain määrin painottaneet päivähoiton liikuntakasvatukseen liittyviä asioita ja osa-alueita. Lisäksi kaikkien vastanneiden mielestä kurssit olivat vähintäänkin pienessä määrin painottaneet asioita, jotka liittyvät päivähoiton liikuntakasvatukseen.

KUVIO 5. Missä määrin kurssit käsittelivät päivähoiton liikuntakasvatuksen keskeisiä asioita

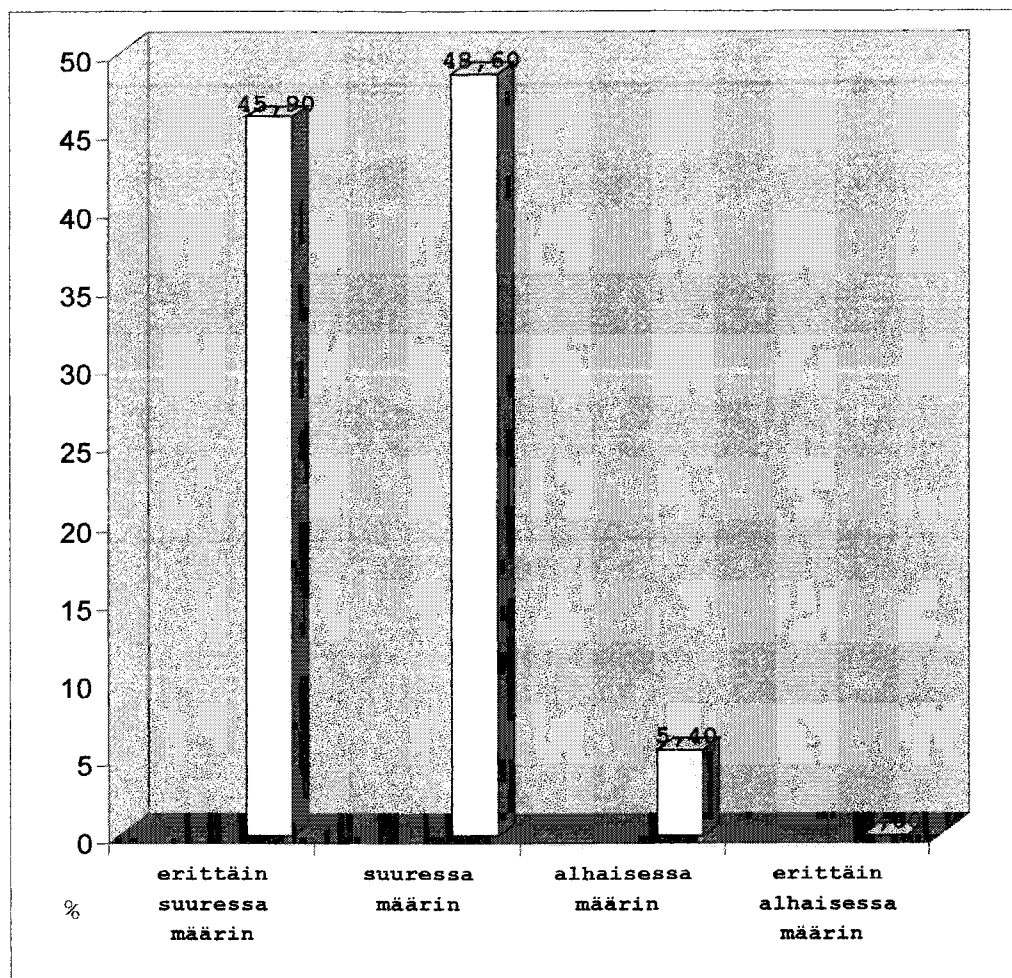
Virikkeitä -kurssi käsitteli motorista, kognitiivista ja affektiivista kehitystä, joita liikunta tukee merkittävästi. Lisäksi korostettiin teorian painottamaa aikuisen roolia liikkumaan innostajana. Nassikkapainissa korostuivat teoriassa painotetut koordinaatio, voima, nopeus ja tasapaino sekä sosioemotionaaliset tekijät kuten tunteiden hallinta, sääntöjen oppiminen, noudattaminen ja itsehillintä. (Numminen, 1996:82-94)

Nassikkapainikurssilla painotettujen kuntotekijöiden yhdistäminen tunteiden hallintaan auttaa lasta hallitsemaan liikkeitään ja tunteitaan hänen leikkiessä toisten lasten kanssa. Liikunnallisten leikkien kautta lapsi oppii kasvatuksen muihin osa-alueisiin liittyviä taitoja. Liikunnan avulla voidaan helpommin opettaa lapsille monia vaikeita käsitteitä ja niiden merkityksiä (kuvio 6). Perusajatuksena on, että liikunnallisen toiminnan avulla aikuisen ohjauksessa lapsi oppii oivaltamaan muihin elämänaloihin liittyviä asioita. Lisäksi lapsi oppii itsenäisyyttä liikkumisen ja harjoituksen kautta. (Numminen, 1996:82-94) Myös teoria painottaa aikuisen ja lapsen yhteistyön merkitystä. Jokaista lasta tulee ohjata monipuolisesti. (Nuori Suomi ry, 1997:2)

KUVIO 6. Liikunnan merkitys muiden valmiuksien opettamisessa

Kuviossa 6 yli 80 prosenttia vastanneista koki, että liikunta on pätevä keino opettaa lapsille muita valmiuksia. Huomion arvoinen asia on, että kukaan vastanneista ei kokenut urheilua epäpäteväksi opetuskeinoksi. Tulokset osoittavat, että kurssit antoivat hyviä vinkkejä ja ideoita arkielämän asioiden opettamiselle liikunnallisten leikkien avulla.

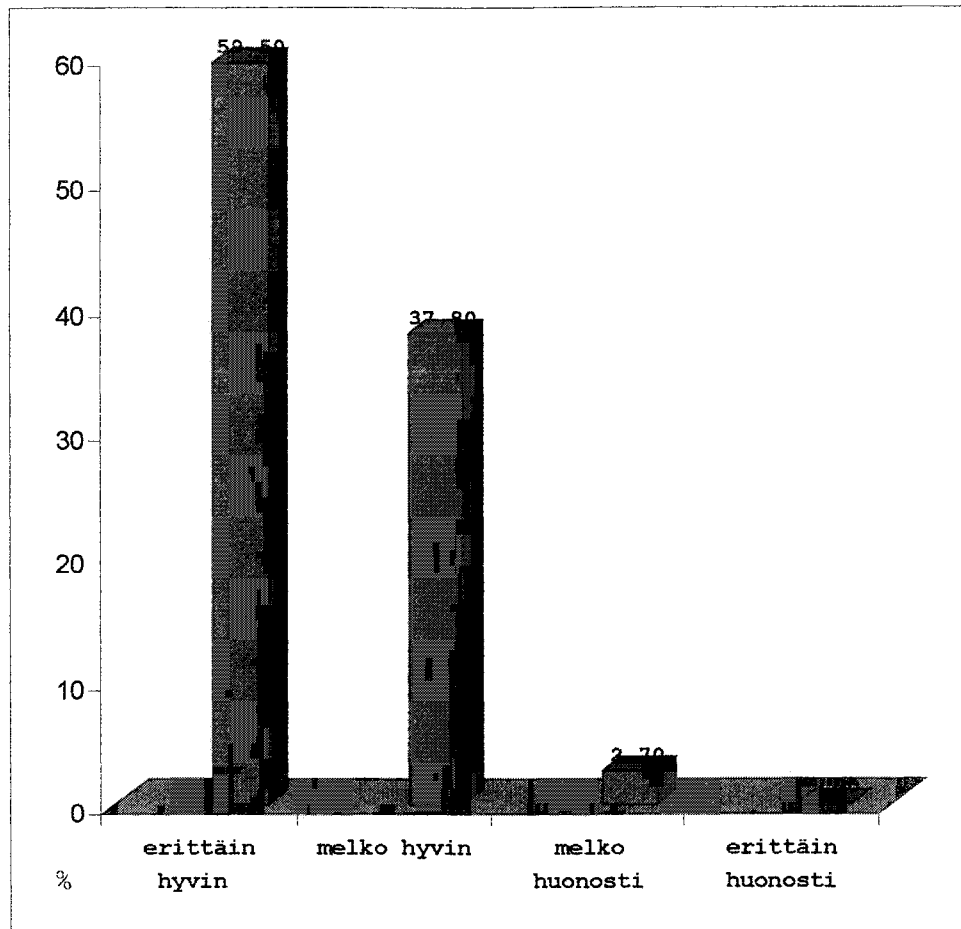

KUVIO 7. Tietojen soveltuminen tyttöjen ja poikien liikuntakasvatukseen

Kuviossa 7 yli 90 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että kursseilta saadut tiedot soveltuvat suuressa määrin molemmille sukupuolille. Ainoastaan viiden prosentin mielestä tiedot soveltuivat huonosti tyttöjen ja poikien liikuntakasvatukseen. Nassikkapainin koetaan ehkä soveltuvan paremmin pojille. Ohjelman teoria ja Nuori Suomi ry:n liikunnan tavoitteet eivät niinkään erottele eri sukupuolten liikuntakasvatusta toisistaan, eikä päiväkoditkaan erottele tyttöjä ja poikia eri ryhmiin. Erot nähdään pikemminkin yksilötasolla. Tämän vuoksi

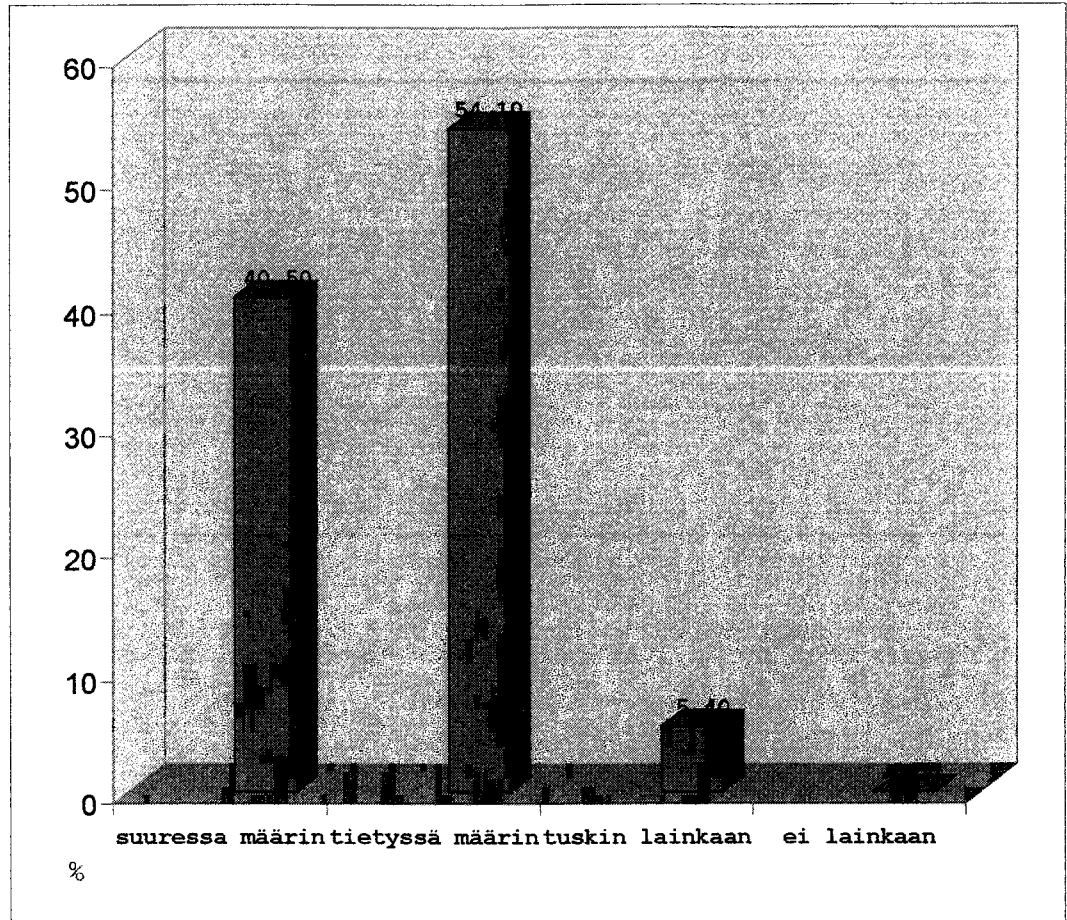
tytöille ja pojille voidaan soveltaa samoja aktiviteetteja. Pääpaino niin teorialla kuin koko toiminnallakin on elämysten tuottamisessa, aktiviteettien monipuolisessa harrastamisessa ja kokonaisvaltaisen kehityksen tukemisessa.

Kurssien koettiin aika ajoin käsittelevän liian lyhyessä ajassa liian laajoja asia-alueita. Joidenkin vastaajien mielestä kursseista ei saanut niin paljon irti kuin olisi toivonut tai kurssin anti jäi pirstaleiseksi. Mielipiteet ovat tyypillisiä, kun on kyse lyhytkursseista. Jokaisella kurssilla on oma teema, joka käsittelee liikuntakasvatuksen tiettyä osa-aluetta. Kuvion 8 mukaan kurssit soveltuvat kuitenkin erittäin hyvin (59,5%) lasten liikuntakasvatukseen kyselyyn vastanneiden työpaikoilla. Vain noin kolme prosenttia vastanneista koki kurssien soveltuvan melko huonosti pienille lapsille. Kuten aikaisemmin todettiin, koettiin Nassikkapainikurssi aika vaikeaksi erityisesti nuoremmille lapsille. Muun muassa jotkin liikkeet ja otteet saattavat olla liian vaikeita ja rajuja pienimmille lapsille. Lasten yksilöllinen kehitys saattoi vaikuttaa vastaajien mielipiteisiin. Vastanneethan arvioivat kurssien soveltuvuutta omaan lapsiryhmäänsä.

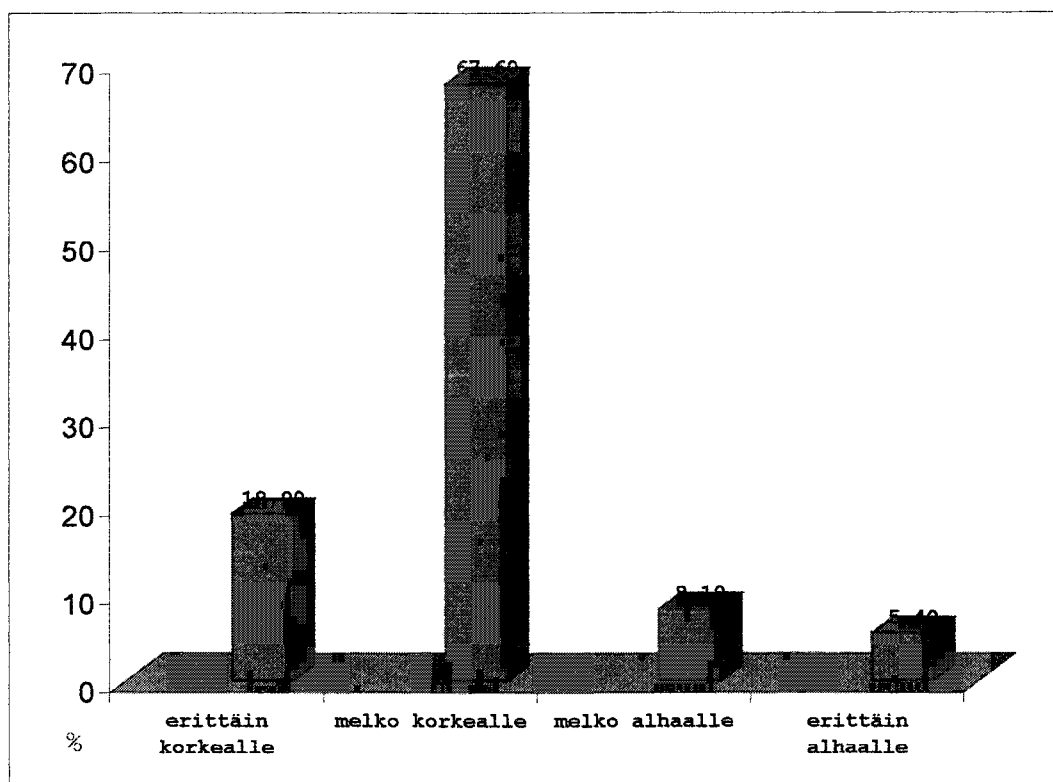
KUVIO 8. Kurssien soveltuvuus lasten liikuntakasvatukseen

Kuvion 9 mukaan lähes 95 prosenttia vastanneista koki, että kurssien tavoite liikuntakasvatuksen lisäämiseksi kurssilaisten työssä oli toteutunut tietyssä määrin. Sitä vastoin yli viisi prosenttia vastanneista koki, että tavoite oli tuskin lainkaan toteutunut. Tämä voi johtua siitä, että kurssien järjestämisestä oli kulunut jo varsin pitkä aika eikä kaikkia kurssilla käytyjä asioita enää muistettu.

KUVIO 9. Kurssien tavoitteiden ja pyrkimysten toteutuminen liikuntakasvatuksen lisäämiseksi

Kyselyyn vastanneet olivat arvioineet perustaitojen hyvän osaamisen henkilökohtaisessa liikuntakasvatustyössään kuvion 10 osoittamalla tavalla. Melkein 70 prosenttia vastanneista arvosti perustaitojen osaamisen melko korkealle. Lisäksi on syytä kiinnittää huomiota, että yhteensä 32 henkilöä kaikista vastanneista arvosti perustaitojen osaamisen joko erittäin tai melko korkealle. Myös Alle kouluikäisten liikuntaohjelman teorian lähtökohtana ovat perustaidot, joiden osaaminen on lähtökohta kehittyneempien taitojen oppimiselle.

KUVIO 10. Hyvien perustaitojen osaamisen arvostus liikuntakasvatuksessa kurssien jälkeen

Lisäksi selvitettiin miten kurssit olivat vastaajien mielestä soveltuneet lasten ikäryhmiin ja kehitystasoihin. Kysymys esitettiin viisiasteikollisella muuttujalla: 1=erittäin helppo - 5=erittäin vaikea. Taulukossa 4 näkyy, että suurin osa asetti vastauksensa asteikon positiiviselle puolelle. Kurssit ja niiden sisältö olivat kohtalaisen helppoja, tärkeitä, tarpeellisia ja ne voitiin soveltaa kaikille lapsille. Tietoja, joita kurssilta saatiin voitiin soveltaa lapsiin yksilöllisen kehitystason mukaan. Myös ohjelman ja teorian lähtökohtana on yksilölähtöinen liikunta, jolloin toimintaa suunnitellaan yksilön kehitystä parhaalla mahdollisella tavalla tukevaksi. (Nuori Suomi ry, 1997:2)

TAULUKKO 4. Tietojen soveltuminen kaikille ikäryhmille ja kehitystasoille

N		1 Erittäin	2 jonkin verran	3 kohta- laisesti	4 jonkin verran	5 Erittäin	
37	Helppoa	8	17	7	5		Vaikeaa
36	Mahdollista	16	14	5	1		Mahdotonta
36	Tärkeää	20	11	5			Ei tärkeää
36	Tarpeellista	21	9	5	1		Tarpeetonta

6.1.3 Mielipiteitä kursseista

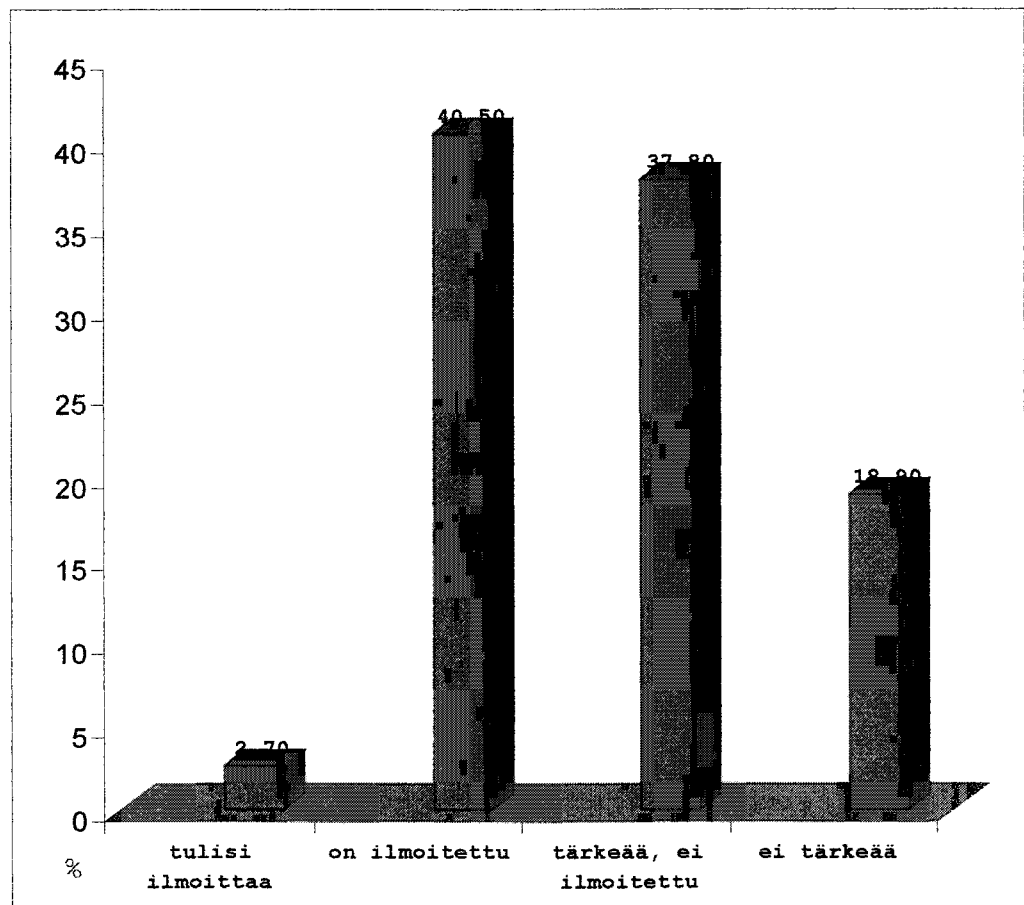
Taulukon 5 mukaan kurssikustannuksia pidettiin kohtuullisina, sillä monen henkilön kohdalla työnantajat vastasivat kustannuksista. Sen sijaan kursseja tulisi monipuolistaa, sillä kurssit nähtiin sisällöllisesti liian yksipuolisina. Huomiota tulisi kiinnittää enemmän lapsiin yksilöinä, heidän yksilölliset tarpeensa, ikänsä ja kehitystasonsa huomioon ottaen. Kurssit ovat kuitenkin suureksi osaksi suunniteltu soveltuviksi kaikille alle kouluikäisille lapsille.

TAULUKKO 5. Mielipiteitä kurssien kehittämisestä

N		1	2	3	4	5	
		erittäin	Jonkin verran	Kohtalaisesti	Jonkin verran	erittäin	
37	Kallis		3	19	11	4	Halpa
36	Monipuolinen	4	21	11			Yksipuolinen
37	Arvokas	8	19	10			Arvoton
37	Helppo	6	7	18	6		Vaikea
36	Tarpeeton	1	2	9	11	13	Tarpeellinen
37	Positiivinen	22	4	11			Negatiivinen
37	Mielenkiint.	21	5	11			Ei mielenk.

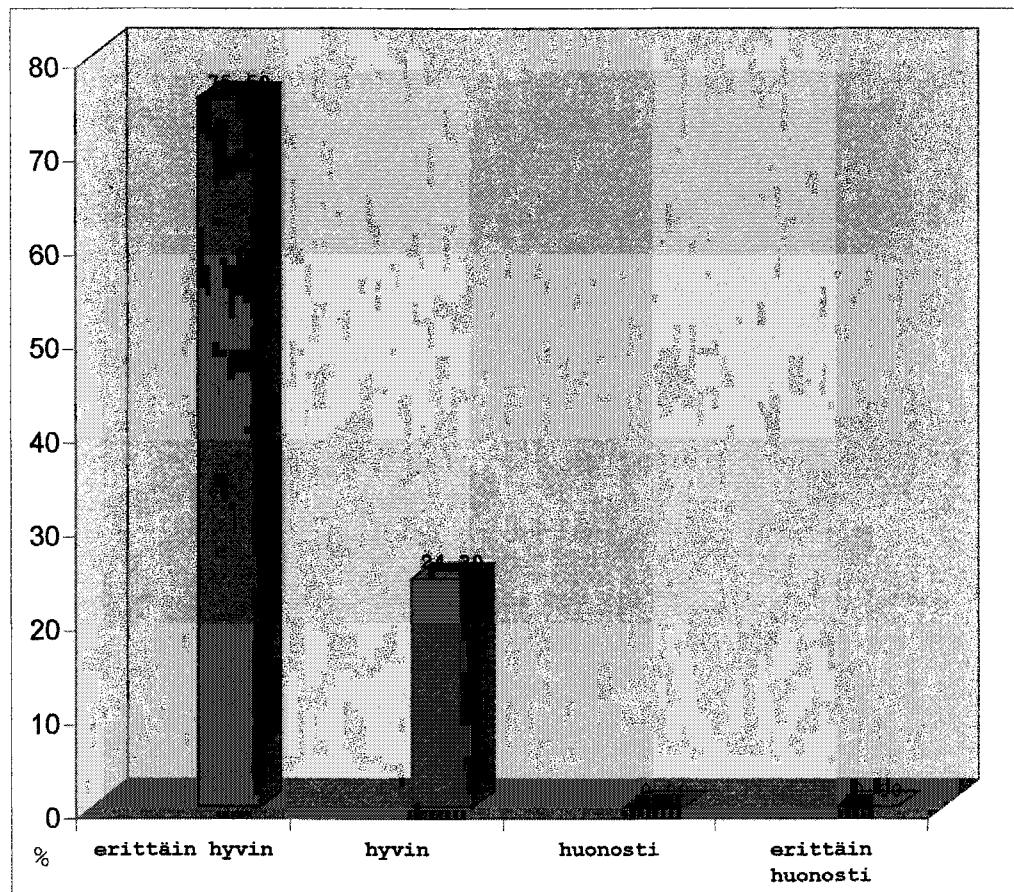
Vastaajat kokivat, että kursseilta saadut tiedot olivat olleet vähintäänkin kohtalaisen helppoja ja tarpeellisia. (Taulukko 5) Kehitystä toivottiin tapahtuvan positiivisempaan ja mielenkiintoisempaan suuntaan. Tämä osoittaa sen, että kurssija on tarpeen kehittää, vaikka ne kokonaisuudessaan ovatkin pidettyjä. Usein lyhytkurssit ovat sisällöltään runsaita verrattuna käytettävissä olevaan aikaan. Tämä on ehkä negatiivisin seikka, johon toivottiin parannusta.

Kuvion 11 mukaan yli 40 prosenttia vastaajien työpaikoista oli ilmoittanut vanhemmille, että henkilökunta on osallistunut koulutukseen. Vastaajat kokevat yhteistyön kodin ja päiväkodin välillä tärkeäksi. Yhteistyön merkitystä painotetaan myös päivähoiton kasvatustavoitekomitean mietinnössä (Komiteamietintö, 1980: 103-104).

KUVIO 11. Lasten vanhempien informoimisen tärkeys päivähoitohenkilöstön osallistuessa kursseille

Kuvion 12 perusteella vastaajat arvioivat kurssien soveltuvan erittäin hyvin päivähoitohenkilöstön koulutusmuodoksi. Kurssien tärkeyttä lasten päivähoidon ammattilaisten keskuudessa lisää se, että tälle ryhmälle ei vielä nykyäänkään ole olemassa kunnollisia jatkokoulutusmahdollisuuksia. Tuloksia arvioitaessa huomaa, että kysymyksiin oli suhtauduttu hyvin positiivisesti. Tämän vuoksi tuloksiin on suhtauduttava myös kriittisesti. Yleensä tämän kaltaisen tutkimuksen tuloksista tulee liiankin positiivisia. Lisäksi on mahdotonta arvioida, kuinka paljon vastaajat loppujen lopuksi käyttävät hyväkseen kursseilta saamiaan tietoja.

KUVIO 12. Kurssien soveltuvuus päivähoitohenkilöstön täydennyskoulutukseksi

7 POHDINTA

Nyky-yhteiskunnassa lasten päivähoito on herättänyt runsaasti keskustelua. Investoinnit on vuosia kohdistettu päivähoidon määrälliseen kehittämiseen. Sittemmin huomiota on alettu kiinnittää myös laadulliseen kehittämiseen. Kuitenkin yhä edelleen elää käsitys, että päivähoidon määrällinen kehittäminen tapahtuu laadun kustannuksella, eikä päivähoidossa oteta tarpeeksi huomioon pienten lasten tarpeita. Julkisuudessa keskustellaan jatkuvasti muun muassa päivähoitohenkilöstön työn aliarvostamisesta ja alhaisista palkoista. Nuori Suomi ry pyrkii omalta osaltaan kohentamaan päivähoiton laatua kouluttamalla päivähoitoalan ihmisiä ja syventämällä heidän tietoaan lasten liikuntakasvatuksesta.

Tarkasteltaessa päivähoiton laatua, tulee huomioon ottaa koko päivähoiton kenttä: henkilökunta, lapset, vanhemmat, kaikki kasvatuksen osa-alueet. On vaikea tai jopa mahdotonta tietää mikä päivähoiton kehittämisen kannalta olisi tärkeintä. Liikuntakasvatus, joka tässä tutkimuksessa nousee esille, on vain yksi kasvatuksen osa-alue muiden joukossa. Liikuntakasvatuksen merkitys lapsen kokonaiskehityksessä ja hyvinvoinnissa ei ole yhteiskunnassamme aiemmin saanut yhtä paljon huomiota osakseen kuin nykyään. Koska alle kouluikäisten liikuntakasvatus on varsin uusi tutkimusalue, ei aiheesta myöskään löydy tietoa kovin pitkältä ajalta. Tosin käyttiväthän entisaikojenkin kasvattajat apunaan fyysisen kasvatuksen keinoja, sillä erilaisten liikeharjoitusten ja leikkien muodossa tapahtuvan toiminnallisuuden avulla opetettiin lapsille kouluaineita jo 1800-luvulla.

Tutkittujen kurssien vaikutukset sekä kurssilaisten mielipiteet eivät välttämättä ole yleistettävissä, sillä liikuntakasvatus on laaja alue. Tämän vuoksi kyselyn tuloksiin on suhtauduttava kriittisesti. On mahdollista, että kursseille osallistui liikunnallisesti valikoitunut joukko ihmisiä, jotka jo ennestään korostivat työssään liikuntakasvatuksen merkitystä. Koska heidän mielenkiintonsa kohdistuu lasten liikuntakasvatukseen, voivat he myös työn ulkopuolella olla vahvasti liikuntaorientoituneita. Näin ollen heidän mielipiteitään ei välttämättä voida yleistää kaikkiin päivähoitoalan työntekijöihin. Näillä seikoilla on vaikutusta myös tutkimuksen laatuun. Laadun ja yleistettävyyden parantamiseksi olisi kyselyn alussa ollut hyvä kartoittaa vastaajien harrastustaustaan liittyviä asioita. Näin olisi saatu tietää kuinka liikuntaorientoitunut tutkimusotos oli, ja oliko sillä mahdollisesti vaikutusta kursseille osallistumiseen.

Gallahuen teorian lähtökohdat soveltuvat kuitenkin kohtalaisen hyvin Alle kouluikäisten liikuntaohjelmaan sekä koko Nuoren Suomen ideologiaan, sillä niin teorian kuin toiminnankin lähtökohtana on lasten ja nuorten omista tarpeista lähtevä liikunta. Lisäksi päämääränä on, että lapsi oppii ammattitaitoisessa ohjauksessa liikkumaan itsenäisesti juuri liikunnallisten toimintojen kautta. Aikuisen rooli on tukea oppimista järjestämällä lapselle mahdollisimman virikkeellistä ja monipuolista toimintaa. Toiminnassa tulisi kuitenkin korostaa enemmän muiden tärkeiden taitojen oppimista liikunnallisilla keinoilla. Näin liikunta mielletäisiin tavallaan opetuksen ja toiminnan apuvälineeksi eikä itse toiminnan tavoitteeksi. Tämä voisi myös olla keino saada yhä useampi lasten parissa työskentelevä henkilö tietoiseksi Nuoren Suomen toiminnasta.

Teorian, Alle kouluikäisten liikuntaohjelman ja Nuoren Suomen liikuntakasvatukselliset tavoitteet voivat nostaa päivähoidon laatua. Laadun paraneminen on kuitenkin hyvin päiväkotikeskeistä, sillä ohjelma tavoittaa vain osan päivähoitoalalla työskentelevistä henkilöistä. Lisäksi koulutettavista suurin osa on samojen päiväkotien henkilökuntaa. Kyselyn tulosten perusteella kurssit koetaan mielenkiintoisiksi ja ne soveltuvat hyvin päivähoitohenkilöstön lisäkoulutukseksi. Voidaan siis todeta kurssien soveltuvan hyvin myös niille päivähoitoalan ihmisille, jotka eivät vielä ole ottaneet osaa kursseille. Kurssit voisivatkin tulevaisuudessa olla yksi koulutusmuoto alan muiden koulutusvaihtoehtojen joukossa, joita vielä nykyään on kovin vähän.

Liiallinen liikuntakeskeisyys ei kuitenkaan ole paras mahdollinen keino liikunnallisesti passiivisen väestön aktivoimiseksi. Onhan Nuoren Suomen ideologian mukaista saada myös vähän liikkuvat lapset mukaan toimintaan. Liiallinen liikuntakeskeisyys voidaan kokea jopa negatiiviseksi. Suomessa on nykyään monia etnisiä ryhmiä, joiden kulttuurissa liikunnalla voi olla hyvinkin vähäinen merkitys. Tällaiset seikat tulisi ottaa huomioon, sillä ulkomaalaisten määrä tulee Suomessa varmasti kasvamaan. Myös vähemmistöryhmille on taattava valtaväestön kaltaiset elinolot ja harrastusmahdollisuudet. Toivottavasti ohjelma tulee tulevaisuudessa kiinnittämään enemmän huomiota näiden ryhmien lasten ja nuorten hyvinvointiin. Tällä tavalla muun muassa ohjelman suvaitsevuuskuva monipuolistuisi.

Vaikka liikunta nykykäsitysten mukaan tulisi olla osa ihmisten jokapäiväistä elämää, ei voida pitää itsestään selvänä, että se kuuluu jokaisen suomalaisen perheen tärkeimpiin elämänarvoihin. Enää ei myöskään päde

ikuinen uskomus, jonka mukaan suomalaiset ovat liikunnallista ja urheilullista kansaa. Urheilullisuus on nykyään pikemminkin trendi kuin perinne maassamme. Tutkimusten mukaan vain kolmasosa lapsista ja varhaisnuorista liikkuu tarpeeksi ja enimmäkseen tämä liikkuminen on ohjattua toimintaa koulussa tai urheiluseurassa, ja niissäkin hyvin usein niin sanotut huippuyksilöt saavat eniten huomiota osakseen (Mäkinen, 2000:26).

Totta kuitenkin on, että liikunnalla on hyviä vaikutuksia terveydelle ja kasvatukselle. Liikuntaa harrastavien yleinen minäkäsitys ja fyysinen pätevyys ovat vahvemmat kuin liikuntaa harrastamattomilla. Etenkin poikien fyysisellä kunnolla on yhteys itsearvostukseen. Ennen kaikkea hyvät liikuntavalmiudet ovat yksi vahvan itsetunnon perustoista. Onhan myös todettu, että liikunnallisesti lahjakkaat lapset menestyvät paremmin koulussa kuin liikuntaa harrastamattomat ikätoverinsa. (Hakala, 1999:103) Myös päiväkodit ovat huomioineet liikunnan terveydelliset ja kasvatukselliset vaikutukset. Liikunta on hyvä keino opettaa lapsille muihin elämänaloihin liittyviä asioita. Ja miksipä ei suosia kasvatuskeinoja, jotka ovat hyväksi terveydelle.

Monipuolisesti toteutettu liikuntakasvatus luo edellytykset pitkäikäiselle hyötyliikunnalle ja kilpaurheilulle. Tähän vaikuttavat myös yksittäiset tekijät kuten yleinen terveys, kunto, psyykinen ja fyysinen hyvinvointi. Liikunnan avulla voidaan tukea sitä, että lapsesta kehittyy terveet elämäntavat ja korkean elämänlaadun omaava tasapainoinen ja vahva aikuinen. Jos lapsella on mahdollisuus liikkua monipuolisesti, on hänellä hyvät mahdollisuudet myöhemmin

erikoistua eri urheilulajeihin. Näitä asioita korostetaan sekä Alle kouluikäisten liikuntaohjelmassa että sen teoreettisissa lähtökohdissa.

Liikunnalla on myös synkkä puolensa, jota ei kasvattajienkaan sovi unohtaa. Pahimmassa tapauksessa liikunta voi olla itsetunnon murskaaja; se voi viedä lapselta viimeisetkin oppimishalut, jos jo hyvin varhain esimerkiksi urheiluseuroissa aletaan metsästäämään huippuyksilöitä ja muodostamaan vilttiketjuja. Tällaiset seikat voivat helposti tappaa lapsen luontaisen halun liikkua. Lisäksi liikunta voi vanhemmalla iällä olla esteenä koulutuksen hankkimiselle. Kun urheilijan ura on nousussa, ei aikaa jää uran jälkeisen elämän suunnitteluun. Onkin hyvä muistaa, että lasten liikunnassa laatu johtaa usein parhaaseen lopputulokseen.

Liikuntakasvatuksen liiallinen korostaminen vähentää kasvatuksen osa-alueiden merkitystä. Se voi olla myös syy lähteä erikoistumisen tielle. Erikoistuneiden päiväkotien suosio on kasvussa; kasvatuksessa ja opetuksessa korostuvat nykyään muun muassa musiikki, vieraat kielet ja liikunta. Tämä on kuitenkin mahdollista vain aika pienelle osalle väestöä, sillä erikoispäiväkodit ovat kalliita ja valtaosa niistä sijaitsee suurimmissa asutuskeskuksissa. Asiaan olisikin hyvä puuttua jo tässä vaiheessa pohtimalla muun muassa erikoispäiväkotien tarpeellisuutta, hyötyjä ja haittoja kasvatuksessa.

Yhteiskunta asettaa kuitenkin omat ehtonsa myös fyysiselle kasvatukselle, joita koulumaailman ja päivähoidon on noudatettava. Tämä edellyttää, että opetussuunnitelmissa on huomioitava tasavertaisesti

kaikki lasten kasvatusta koskevat osa-alueet. Paljon jää kuitenkin koulujen, päiväkotien, ohjaajien ja opettajien vastuulle. Heillä on viime kädessä kotien kanssa vastuu lasten kasvattamiseen liittyvistä käytännön asioista. Koulussa oppilaat saavat oppiakseen lukuisia uusia asioita. Sama koskee pieniä lapsia päiväkodeissa. Lapset ja oppilaat saavat tyytyä siihen, mitä yhteiskunta heille tarjoaa. Usein painotetaan, että lasten ja nuorten ei tulisi saada mitään valmiita paketteja, vaan heille tulisi antaa mahdollisuus itse valita ja vaikuttaa. Tämä kuulostaa toki hienolta, mutta todellisuus on kuitenkin hieman toisenlainen. Yhteiskuntamme on monessa asiassa liian yksipuolinen. Vaikka opetuksen laatua pyritään kohentamaan, tulee se aina olemaan osa vanhaan järjestelmää.

Koska lapsilla on nykyään entistä enemmän järjestettyä ja ohjattua toimintaa, on tavallinen arkiliikunta jo lähes tuntematon käsite. Nyky-yhteiskunnassa liikunta on vahvasti sidoksissa muotimaailmaan. Lapset ovat unohtaneet entisajan ulkoleikit. Mihin ovat kadonneet naapurin lasten kanssa leikityt kymmenen tikkua laudalla ja nurkkajussi? Lasten omatoimisen leikkimisen loppumisesta on ehditty huolestua. Lapsilla ei ole tilaa liikkua ja muun muassa koulujen liikuntasalit on nykyään suunniteltu aikuisten peleihin eikä lasten leikkeihin sopiviksi (Mäkinen, 2000:26). Teknologia on osasyllinen lasten vähäiseen liikkumiseen; televisio ja tietokone ovat tulleet omatoimisen leikkimisen tilalle (Karvinen, 2001).

Tärkeää tulosten kannalta on, että Alle kouluikäisten liikuntaohjelman kurssit koettiin tarpeellisiksi päivähoitohenkilöstölle. Heidän mielipiteensä ovat tärkeitä, sillä he ovat perheenjäsenten ohella

tärkeimpiä vaikuttajia pienten lasten elämässä. Kuitenkin vielä tällä hetkellä suhteellisen pienellä ja rajoitetulla osalla päivähoitohenkilöstöä on mahdollisuus osallistua kursseille, vaikka osallistujamäärät ovatkin vuosi vuodelta kasvaneet. Ongelmia aiheuttavat puutteelliset resurssit eikä päivähoidolla näin ollen ole varaa satsata rahojaan yksittäisten osa-alueiden kehittämiseen.

Jos ohjelma saa nykyisessä urheilun järjestökentässä vahvemman aseman, tulee se varmasti kasvattamaan suosiotaan ja tavoittamaan yhä useampia ihmisiä. Suurimpana uhkana ohjelman tulevaisuudessa on rahoituksen järjestäminen. Mikäli Jukka Karvisen ennuste ohjelman tulevaisuudesta ei toteudu eikä ohjelmalle löydy mitään yhteiskunnallista rahoittajaa, tulee kilpailu sponsorimarkoista olemaan kovaa, sillä urheilun lajiliittojen omat kampanjat lasten ja nuorten urheilun tukemiseksi tuovat yhä enemmän rahankerääjiä yritysmaailmaan. Avainasemassa tässä kilpailussa ovat varmasti menestyneet ja näkyvät lajit.

Urheilun kuva on nykyään yhä enemmän vääristymässä. Siitä on keinoja kaihtamatta tullut väline tehdä rahaa. Kuitenkin liikuntakasvatus on luonnollinen osa lapsen kasvatusta. Myös Komiteamietinnössä korostetaan, että liikunnan sulauttaminen päivähoidon systeemiin on tärkeää. Vaikka lasten liikuntakasvatusta tukevan toiminnan tavoitteet olisivatkin hyvät, pakottaa nyky-yhteiskunnassa vallitseva kilpailu monesti hyvänkin asian pelaamaan likaista peliä. Asian tärkeys unohtuu helposti, kun on tarve saada rahaa toiminnan pyörittämiseen. Myös Nuoren Suomen voidaan nähdä pelaavan likaista peliä, sillä "houkuttelee" se yritykset mukaan lasten kustannuksella. Kuinka reilua

pelejä toimintaa voi nyky-yhteiskunnassa enää olla? Tuntuu siltä, että kaiken tavoitteena on ensisijassa maine ja kunnia.

Vaikka liikunta on nykyään trendi, on siitä ruumiillisen työn vähennyttyä tullut tärkeä osa ihmisen hyvinvointia. Olisikin mielenkiintoista tietää miten kursseille osallistumattomat henkilöt kiinnittävät työssään huomiota lasten liikuntakasvatukseen; eroaako heidän liikuntakasvatuksellinen työnsä kursseille osallistuvien työstä; kuinka paljon aikaa lasten liikuntakasvatukseen on päivähoitotyössä ylipäättään mahdollista käyttää; miten opetus toteutetaan; miten paljon aikaa riittää ottaa huomioon lasten yksilölliset liikuntakasvatukselliset tarpeet.

Tulosten mukaan kurssit vaikuttivat päivähoitohenkilöstön työhön. Miten on päiväkotien laita, joita koko ohjelma ei tavoita? Kuka ottaa vastuun näiden päiväkotien liikuntakasvatuksesta? Jälleen kerran törmätään yhteiskunnan vastuuseen. On helppo syyttää yhteiskuntaa, kun oppilaille ei koulussa saada kuria. Jopa vanhemmat syyllistyvät tähän syyttelyyn. Syytä ei voi laittaa vain yhteiskunnan harteille. Myös vanhempien olisi katsottava totuutta silmiin. Elämänlaatu on pitkälti kiinni siitä miten itse elää ja minkälaista esimerkkiä jälkeläisilleen näyttää. Myös presidentti Tarja Halonen painotti uuden vuoden puheessaan vanhempien ensisijaista vastuuta lasten kasvatuksessa. Ottavathan lapset mallia vanhemmistaan ja sisaruksistaan. Myös terveet elämäntavat opitaan kotona. Päiväkotien ja koulujen kasvatusvastuuta ei sovi kuitenkaan vähätellä, sillä niillä on kotien ohella tärkeä osa lasten ja nuorten elämässä.

LÄHTEET

- Aho, S. (1998). *Utvärdering av Knattesprattelkurserna i dagvårdpersonalens arbete med barns fysiska fostran. Uppsatsarbete.* Umeå Universitet.
- Alkula, T., Pöntinen, S., Ylöstalo, P. (1994). *Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät.* WSOY. Porvoo.
- Bell, J. (1993). *Introduktion till forskningsmetodik* (B. Nilssonin käännös). Studentlitteratur. Lund, Sverige.
- Brotherus, A., Helimäki, E., Hytönen, J. (1994). *Opetus varhaiskasvatuksessa.* WSOY. Juva.
- Eskola, A. (1981). *Sosiologian tutkimusmenetelmät 1.* WSOY Porvoo.
- Forsberg, A. (1984). *Att planera utbildning.* Sverige.
- Gallahue, D. (1993). *Developmental physical education for today's children.* Brown & Benchmark cop. Madison.
- Hakala, L. (1999). *Liikunta ja oppiminen. Mitä merkitystä on kuperkeikalla?* PS-Kustannus. Jyväskylä.
- Hayes, M., Höynälänmaa K. (1985). *Montessoripedagogiikka.* Otava. Keuruu.
- Hirsijärvi, S., Liikanen, P., Remes, P., Sajavaara, P. (1993). *Tutkimus ja sen raportointi.* 4-5 painos. Kirjayhtymä. Helsinki.

Karkela, E., Kilpeläinen, M-L., Korhonen, J., Pirttimaa, R., Ruoppila, I. & Tiusanen, E. (1983). *Terveyskasvatus Päiväkodissa. Tutkimuksen tausta ja lähtökohdat.* Jyväskylän Yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Raportti No12.

Karvinen, J. (1991). *Lapsi ja urheilu.* Perustietoa liikunnasta ja urheilusta ohjaajille, opettajille ja lasten vanhemmille. OTAVA. Helsinki.

Karvinen, J. (1995). *Vuoden 1995 kurssisatoa.* Tosi Nuori Suomi klubi -tiedote. No 2. 5.

Kokljuschkin, M. (1999). *Seikkailuun! Varhaiskasvatuksen seikkailukirja.* 1. painos. Kirjayhtymä Oy. Helsinki.

Komiteamietintö (1980). Päivähoidon kasvatustavoitekomitean mietintö. Komiteamietintö 1980:31. Helsinki.

Lapsiliikuntaan paikallistukea lähes 1,2 miljoonaa euroa (2002). *Etelä-Suomen Sanomat.* 28.5.2002. 28.

Lehtisalo, L. (1991). *Uuteen koulutusajatteluun.* WSOY. Juva.

Lehto, J. (1997). *Laji vai lajiton.* Tosi Nuori Suomi klubi -tiedote. No 1. 2.

Mäkinen, M. (2000). Miksi lapsi ei liiku? *Ilta-Sanomat* 16.11.2000, Urheilu, 26.

- Numminen, P. (1994). *Varhaiskasvatuksen liikunta*. Teoksessa Liikunnan yhteiskunnallinen perustelu. Tieteellinen Katsaus. Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö. Jyväskylä.
- Numminen, P. (1996). *Kuperkeikka varhaiskasvatuksen liikunnan didaktiikkaan*. Nuori Suomi. Helsinki.
- Numminen, P. (2000). *Millainen merkitys liikunnalla on varhaislapsuudessa?* Teoksessa Miettinen M. (toim.). Haasteena huomisen hyvinvointi - miten liikunta lisää mahdollisuuksia? Liikunnan yhteiskunnallinen perustelu II. Tutkimuskatsaus. Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiön Julkaisu 124.
- Nuori Suomi jakoi 85 000 mk lentopalloseuroille (2001). *Kiila*. Lentopalloilun erikoislehti. No 1.
- Nuori Suomi ry (1994a). *Alle kouluikäisten liikunnan perusteet*. Nuori Suomi ry:n julkaisu.
- Nuori Suomi ry (1994b). *Gymnastikens grunder för barn under skolåldern*. Nuori Suomi ry:n julkaisu.
- Nuori Suomi ry (1994c). *Koulutusta 0-8-vuotiaiden liikuntaan*. Nuori Suomi ry:n julkaisu.
- Nuori Suomi ry (1994d). *Pallotellen*. Nuori Suomi ry:n julkaisu.
- Nuori Suomi ry (1994e). *Temppuilllen taitavaksi. Liikuntaa alle kouluikäisille*. Nuori Suomi ry:n julkaisuja.
- Nuori Suomi ry (1994f). *Virikkeitä alle kouluikäisten liikuntakasvatukseen*. Nuori Suomi ry:n julkaisu.

- Nuori Suomi ry (1996a). *Nassikkapaini. Liikuntaa alle kouluikäisille*. 2. painos. Nuori Suomi ry:n julkaisu.
- Nuori Suomi ry (1996b). *Viikarit veteen*. Nuori Suomi ry:n julkaisu.
- Nuori Suomi ry (1997). *Toiminta- ja taloussuunnitelma 1997*. Nuori Suomi ry:n julkaisu.
- Nuori Suomi ry (1998). *Toimintakertomus 1998*. Nuori Suomi ry:n julkaisu.
- Nuori Suomi ry (1999). *Toimintakertomus 1999*. Nuori Suomi ry:n julkaisu.
- Nuori Suomi ry (2000). *Toimintakertomus 2000*. Nuori Suomi ry:n julkaisu.
- Nuori Suomi ry (2001). *Toimintakertomus 2001*. Nuori Suomi ry:n julkaisu.
- Ojala, M. (1985). *Varhaiskasvatuksen perusteita*. 3. painos. Kirjayhtymä Oy. Helsinki.
- Ojala, M. (1993). *Varhaiskasvatuksen perusteita ja haasteita*. Kirjayhtymä Oy. Helsinki.
- Ostoskasseilla 300 000 markkaa lasten liikuntaan (2000). *Uutislehti 100*. 29.3.2000.
- Pienten lasten liikunta*. <http://www.nuorisuomi.fi>. 5.7.2001.
- Sosiaalihanke (1984). *Lasten päivähoito*. Sosiaalihanke. Helsinki.

Sosiaalihan­nitus (1985). *Lasten päivähoidon kokeilutoiminta vuosina 1973-1983*. Sosiaalihan­nitus. Helsinki.

Sosiaalihan­nitus (1987). *Lasten Päivähoito*. 4. painos. Sosiaalihan­nitus. Helsinki.

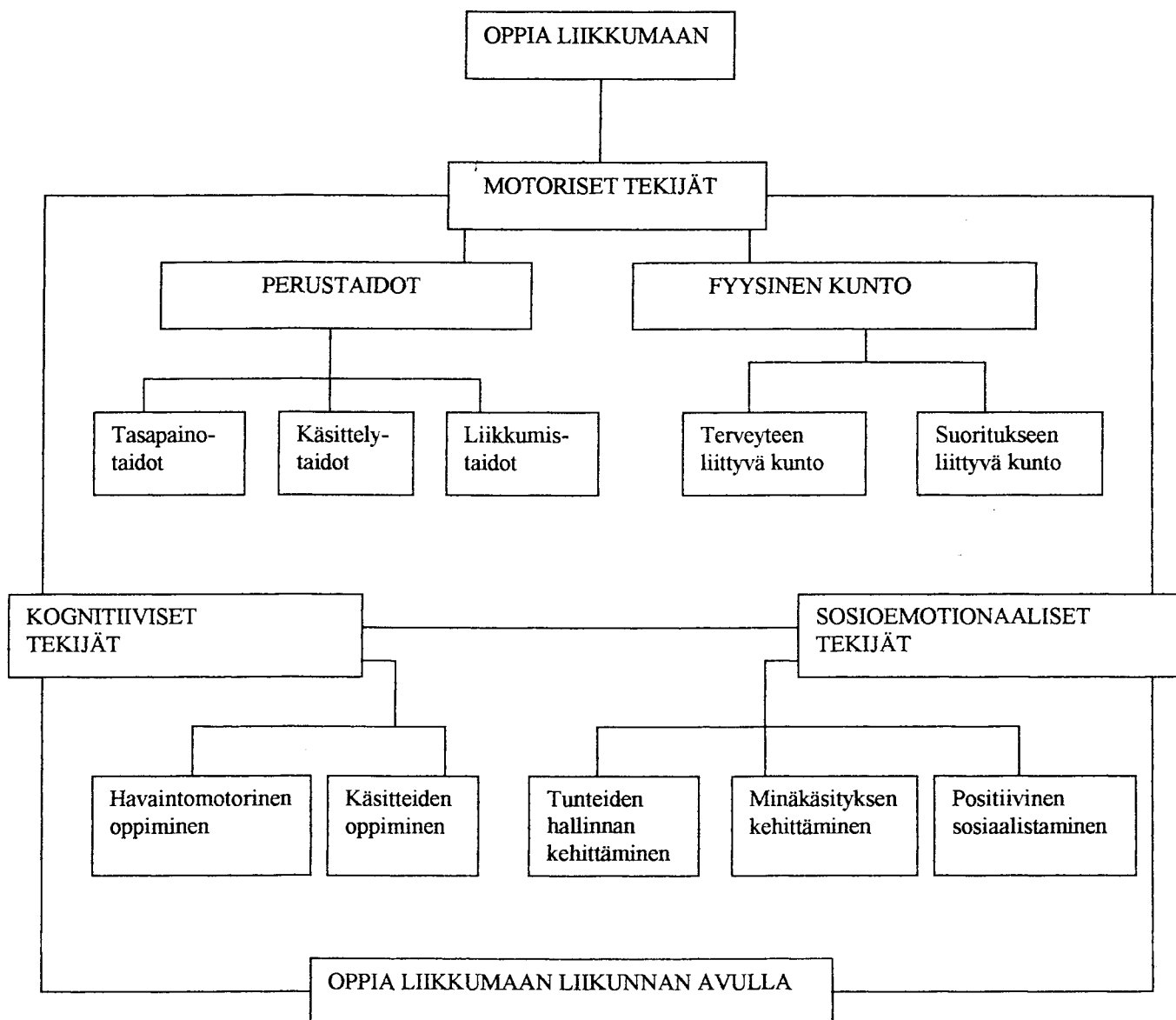
Urheiluseuroille 2,3 miljoonaa markkaa tukirahaa (2001). *Keski-Uusimaa*. 20.12.2001. Urheilu.

HAASTATTELU

Karvinen Jukka. Alle kouluikäisten liikuntaohjelman kehittäjä. 14.5.2001.

Pakoma Riepu. Alle kouluikäisten liikuntaohjelman assistentti. 21.5.2001.

Varhaiskasvatuksen liikunnan tavoitteet (mukaeltu) Gallahue 1993, 14.

Hei Tosi Nuori Suomi -kurssilainen!

"Leikki on lapsen työtä." Merkittävä rooli "leikissä" on sinulla - kasvattajalla, joka työskentelet lasten kanssa päivittäin. Tämä kysely on osa alle kouluikäisten liikuntaa käsittelevää tutkimusta ja on suunnattu satunnaisotannalla valituille kurssilaisille, jotka ovat osallistuneet Hämeen Liikunnan ja Urheilun - HLU:n järjestämille Tosi Nuori Suomi -kursseille. HLU kartoittaa Tosi Nuori Suomi -kursseja käyneen päivähoitohenkilöstön mielipiteitä kurssien hyödyllisyydestä heidän työssään. Tarkoitus on selvittää onko kurseista ylipäänsä ollut apua päivähoiton liikuntakasvatustyössä. Tällä tavalla toivomme, että tulevaisuudessa huomiota tullaan yhä enemmän kiinnittämään lasten liikuntakasvatuksen sekä päivähoitohenkilöstön työn kehittämiseen.

Toivomme sinun vastaavan seuraavaan kyselyyn mahdollisimman huolellisesti. Näin varmistat sen, että saat oman äänesi kuuluville tässä omalta kannaltasi varmasti hyvin tärkeässä asiassa. Ilmoittamasi tiedot ovat täysin luottamuksellisia eikä nimesi pääse julkisuuteen. Täytetyn lomakkeen voit lähettää oheisessa kirjekuoressa Hämeen Liikunta ja Urheiluun mahdollisimman *pian - pe 23.5.1997 mennessä.* Postimaksu on puolestasi jo maksettu.

Yhteistyöstä kiittäen,
Hämeen Liikunta ja Urheilu

Jukka Leivo
Aluekouluttaja

Suvi Aho
Liik. yo

Vastausohjeet: Ympyröikää sopiva vaihtoehto, vastatkaa annetulle viivalle ja/tai seuratkaa annettuja vastausohjeita.

Taustatiedot

1. Sukupuoli 1 Mies 2 Nainen

2. Syntymävuosi 19_____

3. Koulutus 1 Kansakoulu/Peruskoulu

2 Keskikoulu

3 Ylioppilas

4 Ammattikoulu

5 Ammattiopisto

6 Korkeakouluopintoja

7 Korkeakoulututkinto

8 Muu, mikä_____

4. Kauanko olet toiminut nykyisessä ammatissasi?_____vuotta

5. Mihin seuraavista Tosi Nuori Suomi -kurseista olet osallistunut?

1 Virikkeitä alle kouluikäisten liikuntakasvatukseen (3h)

2 Nassikkapaini (3h)

3 Viikarit veteen (6h)

4 Pallotellen (6h)

5 Seikkailu päivähoitoliikunnassa (9h)

6 Alle kouluikäisten liikunnan perusteet (9h)

7 Temppuillen taitavaksi (6h)

8 Nassikkapainin jatkokurssi (3h)

9 Luistelu ja jääpelit (6h)

10 Esiopetus ja liikunta (9h)

11 Senioritanssia junioreille (6h)

12 Virikekurssi: Koripalloa tosi nuorille suomalaisille (3h)

13 Jokin muu, mikä_____ (h)

6. Minkälainen merkitys motorisella kehityksellä on ollut työsi suunnittelussa kurssin jälkeen verrattuna aikaisempaan suunniteeluun?

- 1 () hyvin suuri
- 2 () aika suuri
- 3 () aika pieni
- 4 () hyvin pieni

7. Missä määrin kurssin jälkeen olet kokenut, että urheilu on pätevä keino myös muiden valmiuksien opettamisessa esim. ryhmätyökyky, muiden huomioonottaminen, itseoppiminen?

- 1 () erittäin suuressa määrin
- 2 () suuressa määrin
- 3 () vähissä määrin
- 4 () erittäin vähissä määrin

8. Kuinka korkealle arvioisit perustaitojen hyvän osaamisen (tasapaino, käsittely, liikkuminen) henkilökohtaisessa liikuntakasvatuksessasi nykyään, verrattuna kurssia edeltäneeseen liikuntakasvatukseen?

- 1 () erittäin korkealle
- 2 () melko korkealle
- 3 () melko alhaalle
- 4 () hyvin alhaalle

9. Miten kurssi muutti työtapojasi? Kuvaile uutta työtapaasi merkitsemällä yksi rasti jokaiseen viisiasteikolliseen osa-alueeseen.

1 erittäin 2 jonkin 3 kohta- 4 jonkin 5 erittäin
verran laisesti verran

1 Inspiroiva	___	___	___	___	___ Inspiroimaton
2 Osaava	___	___	___	___	___ Osaamaton
3 Tiukka	___	___	___	___	___ Joustava
4 Selventävä	___	___	___	___	___ Pirstaleinen
5 Jäsentynyt	___	___	___	___	___ Jäsennöimätön
6 Selkeä	___	___	___	___	___ Epäselvä

10. Koetko, että kurssista on ollut näkyviä ja tuloksellisia vaikutuksia työllesi?

- 1 () kyllä, suuressa määrin
- 2 () kyllä, tietyssä määrin
- 3 () ei, tuskin lainkaan
- 4 () ei lainkaan

11. Kurssi pyrkii mm. edistämään liikuntakasvatusta. Kuinka tämä tavoite on mielestäsi toteutunut?

- 1 () toteutunut suuressa määrin
- 2 () toteutunut tietyssä määrin
- 3 () toteutunut tuskin lainkaan
- 4 () ei ole toteutunut lainkaan

12. Kuinka kurssi on mielestäsi soveltunut lasten liikuntakasvatukseen ja heidän opetukseen päiväkodissasi?

- 1 () soveltunut erittäin hyvin
- 2 () soveltunut melko hyvin
- 3 () soveltunut melko huonosti
- 4 () soveltunut erittäin huonosti

13. Kurssilta saamien tietojen soveltaminen kaikkien lasten ikäryhmiin ja kehitystasoihin on ollut:

1 erittäin 2 jonkin 3 kohta- 4 jonkin 5 erittäin
verran verran laisesti verran

1 Helppoa	___	___	___	___	___	Vaikeaa
2 Mahdollista	___	___	___	___	___	Mahdotonta
3 Tärkeää	___	___	___	___	___	Ei tärkeää
4 Tarpeellista	___	___	___	___	___	Tarpeetonta

14. Missä määrin kurssilta saadut tiedot pätevät sekä poikien että tyttöjen liikuntakasvatukseen?

- 1 () erittäin suuressa määrin
- 2 () suuressa määrin
- 3 () alhaisessa määrin
- 4 () erittäin alhaisessa määrin

15. Missä määrin kurssilla painotettiin kaikkia niitä asioita ja alueita, jotka koskettavat päivähoiton liikuntakasvatusta?

- 1 () suuressa määrin
- 2 () tietyssä määrin
- 3 () vähissä määrin
- 4 () ei lainkaan

16. Rastita jokaiselta viisiasteikolliselta osa-alueelta yksi seikka, miten käymääsi kurssia tulisi kokonaisuudessaan mielestäsi kehittää?

1 erittäin 2 jonkin 3 kohta- 4 jonkin 5 erittäin
verran verran laisesti verran

1 Kallis	___	___	___	___	___Halpa
2 Monipuolinen	___	___	___	___	___Yksipuolinen
3 Arvokas	___	___	___	___	___Arvoton
4 Helppo	___	___	___	___	___Vaikea
5 Tarpeeton	___	___	___	___	___Tarpeellinen
6 Positiivinen	___	___	___	___	___Negatiivinen
7 Mielenkiintoinen	___	___	___	___	___Mielenkiinnoton

17. Kuinka kurssi on kokonaisuudessaan vaikuttanut sinuun?

1 () Sain kurssilta täysin uutta tietoa alle kouluikäisten lasten liikuntakasvatuksesta

2 () Kurssi syvensi niitä tietoja, joita minulla jo oli alle kouluikäisten liikuntakasvatuksesta

3 () Kurssi sekä syvensi vanhaa että antoi uutta tietoa alle kouluikäisten lasten liikuntakasvatuksesta

4 () Kurssi ei antanut uutta eikä myöskään syventänyt vanhaa tietoa alle kouluikäisten liikuntakasvatuksesta

18. Onko mielestäsi tärkeää ilmoittaa myös lasten vanhemmille, että päivähoitohenkilökunta on käynyt Tosi Nuori Suomi -kursseja?

1 () kyllä, vanhemmille tulisi ilmoittaa välittömästi

2 () kyllä, ja vanhemmille on jo ilmoitettu minun työpaikaltani

3 () kyllä, on tärkeää, että vanhemmille ilmoitetaan, mutta työpaikkani ei ole niin tehnyt

4 () ei, en koe tärkeäksi, että vanhemmille ilmoitettaisiin

19. Mikä vaikutus kurssilla on ollut suhteessa kiinnostukseesi jopa jatkossakin osallistua Tosi Nuori Suomi -kursseille?

- 1 () suurta vaikutusta
- 2 () vähän vaikutusta
- 3 () tuskin lainkaan vaikutusta
- 4 () ei lainkaan vaikutusta

20. Miten kurssi mielestäsi soveltuu päivähoitohenkilöstön koulutusmuodoksi?

- 1 () erittäin hyvin
- 2 () hyvin
- 3 () huonosti
- 4 () erittäin huonosti

Kiitos vastauksista ja vaivannäöstäsi. Lähetäthän lomakkeen palautuskuoressa mahdollisimman pian - viimeistään pe 23. toukokuuta 1997 mennessä!

Hei,

29.5.1997

Ystävällisesti pyydämme sinua palauttamaan Tosi Nuori Suomi -kurseja käsittelevän kyselylomakkeen Hämeen Liikunta ja Urheiluun **viimeistään 6.6.1997 mennessä**. Palautetut kyselylomakkeet ovat tärkeä osa opinnäytetyötä ja mahdollisimman suuri lomakemäärä antaa luotettavimmat tutkimustulokset.

Mikäli olet jo palauttanut kyseisen lomakkeen on tämä muistutus turha.

Yhteistyöstä kiittäen & hyvää kesää toivottaen,

Hämeen Liikunta ja Urheilu

Suvi Aho
Liik.yo